

14

L 10

~~Spoušková~~

Lažnjivi Kljukec,

kako se mu je

na morju, na suhim in vojski
godilo.

Drugi natis.

V LJUBLJANI.

V založbi in na prodaj pri J. Giontini, tiskarju.
1863.

74919

M 3.VI. 1947/3075

*V ljubljani. II. 2.
J. Grontome. 1863.*

I.

Kaj je lažnivi Kljukec doživel na potovanju v Rusijo, v Rusii, v turški vojski, v sužnosti in na poti nazaj na Nemško.

V gostivnici pri „angleškem kralju“ se je zbrala vsaki večer pred kakimi sto letmi tovaršija, ki si je pri kozarcu vina z veselimi pogovori čas kratila in skerbi preganjala. V to tovaršijo je tudi lažnivi Kljukec zahajal. Dobro je znal pripovedovati, in rad je pripovedoval svojim tovaršem. Enéga večera v jeseni, ko je veter černe oblake po obnebjú preganjal, in debele kaplice dežja, med kterimi je tudi sneg naletoval, na okna zanašal, je rekel eden tovarsev: „Danes, gospod Kljukec, nam morate kako kratkočasno povedati.“ — Vsi so to prošnjo ponovili. „Zakaj pa ne? je odgovoril Kljukec; „če vam dopade, kar povem, iz serca rad. Mene gerdo vreme ne pripravi ob židano voljo. Povsod me spremlja in povsod mi je še zvesta tovaršica bila, na mokrim in na suhim, v težavnih vojskah in pri vsih mojih započetjih. Kaj bi pa radi slišali, Gospodje?“ „Kako ste na Rusovsko potovali in ondi živeli, preljubi!“ mu je rekel nekdo. — „Vsi smo

sicer že to slišali; pa vem, de ga ni med nami, kteri bi tudi v drugo rad tega ne slišal.“

„Dobro!“ je odgovoril Kljukec.

Potovanje v Rusijo.

Se ve, de bi se bil rad v najlepšem letnem času na to pot napravil; pa zvolil sim zimo, ker sim dobro vedel, de mraz in zima v južnih nemških deželah, na Poljskem, in družih deželah ceste popravi in popraviti mora. Jahal sim, ker je tako naj ložje popotovati, ker se ni bati, se s kakim sirovim popotnikom kregati ali pa s kakim žejnim postiljonom pred vsako gostivnico vstaviti se. Lahko sim bil oblečen, kar me je toliko bolj težavno stalo, kolikor bolj sim proti severju šel.

Lahko si vsak misli, kako mora biti pod takim osornim nebom staremu možu pri sercu, ki je na Poljskem na pustem polju, čez katero je šel sever ojster, kakor kosa, brez pomoči in ves premert ležal in je komaj imel, se s čim odeti.

Siromak se mi je v serce smilil, in dasi ravno mi je hotlo samemu serce v persih zmerziniti, sim ga vender s svojim plajšem odel. Kar sim zaslišal glas iz nebes:

„Moj sin! plačilo ti ne bo odšlo!

Dalje sim potoval. Mračilo se je že in kma'lo se je črna tama na zemljo vlegla. Nikjer ni bilo ne sluha ne duha kakega sela. Vsa dežela je bila pod snegom in meni ni bila znana ne pot ne steza.

Naveličal sim se že jahanja. S konja sim šel in ga privezal na nekaj, ki je bilo veršiču drevesa podobno, ki je iz snega molil. Zavaljo varnosti sim vsel svoje pištole k sebi, se vležem truden, kakor sim bil, kar na sneg in zaspim tako sladko, de se nisim pred zbudil, kakor ko je že sonce visoko stalo. Kako sim se pa čudil, ko sim vidil, de v nekim selu na pokopališu ležim! Povsod sim se po konju oziral, pa nikjer ga ni bilo viditi. Kviško pogledam in vidim, da je uboga žival za verh zvonika privezana in doli visi. Zdaj sim spoznal pri čem de sim. Sneg je namreč brez noč selo zamedel. Vreme je nankrat odjenjalo, v spanji sim počasi, kakor se je sneg tajal, niže in niže zlezal in kar sim v tamoti za verh drevesa imel, ki je iz snega molil, in h kateremu sim konja privezal, — to ni bilo nič družega, kakor verh zvonikov.

Brez da bi bil dolgo mislil, kaj storiti, uzamem urno pištolo v roko, vstrelim v ujzdo in pridem tako srečno do svojiga konja, se vsedem na-nj in jaham naprej. Potem je šlo vse dobro, da sim na Rusovsko prišel, kjer ni sploh navada pozimi s konjem potovati. Ker je sploh moja navada, se po šegah dežele ravnati, v kateri sim, sim si kupil majhne seni, vprežem konja in se peljem v Petrov grad. Ne vem že več dobro, v kateri deželi da sim bil, toliko se pa še prav dobro spomnim, da sim v sredi strašnega gojzda. Kar zagledam neizrečeno velicega volka urno urno na mene iti. Kmalo je bil pri meni in nemogoče je bilo, mu oditi. Po dolgem se vležem v seneh in pustim konja iti, kakor mu je bilo

drago. Kar sim si sicer mislil, pa s pičlim upanjem, to se je kmalo potem zgodilo. Volk se ni prav nič za mene pečal, temuč čez-me skoči, popade konja, odterga in požre naenkrat zadnji konec uboge pare, kij je s strahom in bolečinami toliko berzeje derala. Ko sim vidil, da sim sam tako rešen, vzdignem tiho svojo glavo in vidim s strahom, da se je volk skoraj vsega in vsega v konja zažerl. Komej je pa tako se lepo noter splazil, kar planem po koncu in ga začnem serčno po kožuhovni udrihati. To mu v meseni nožnici ni malo kropa prililo. Z vso močjo si je prizadeval naprej priti; konjovo truplo pade na tla in glejte! namest njega je bil moj volk tberzdan in vprežen. Še menj sim nehal napletati in dirjaje prideva srečno in zdrava v Petrov grad zoper najino pričakovanje in v veliko čudenje ljudstva.

Zelel sim ondi vojak biti. Ker je več mescev preteklo, preden se je to zgodilo, sim imel priložnosti dosti, svoj čas kakor tudi svoje dnarje tratiti in med ljudstvo spraviti. Marsiktero noč sim pri igri prečul, še več pa sim jih pri polnih kozarcih pognal. Mraz dežele in šege ljudi so bokalom bolj častno mesto na Rusovskem odkazale, kakor v kaki drugi deželi, in dostikrat sim tam ljudi našel, ki so bili v žlahtni umnosti, kozarce sprazniti, izurjeni mojstri. Pa vsi so bili revni mojstri skaze memo starega, sivobradatega kufrastega generala, ki je z uami pri eni mizi kosil. Stari gospod, kateri je v turški vojski pokrov svoje čepine (teme) zgubil, in se, kadar koli je kak ptuji človek v družbo prisel, odkritoserčno izgovoril, da mora pokrit ostati, je imel

navado pri jedi par poličev žganja spiti in potem še polič ruma v sebe zliti, in vender ga ni nikolj nihče pijanega vidil. — Ne verjamete mi. Pa ne zamerim vam gospodje. Tudi jaz nisim verjel. Dolgo nisem vedel, kako bi si to reč razložil, kar ji pridem enkrat po sreči na sled. General je imel navado, od časa do časa, svoj klobuk nekoliko vzdigniti. To sim ga večkrat vidil storiti, brez da bi si kaj posebnoiga mislil. Da mu je moglo na čelu vroče biti, in da si je mogel svojo glavo ohladiti, ni nič posebaega. Nazadnje pa sim vidil, da je s svojim klobukom tudi sreberno ploščico vzdignil, ktero je imel namest čepine, in da se je potem vselej vsa para žganih pijač, ki jih je povžil, v lahkim oblaku pokadila. Zdaj sim vedel pri čem da sim. Povedal sim to svojim prijatlem in obljubil, ko sim ravno zvečer to zvedil, jih s poskušnjo prepričati, da je res, kar sim jim povedal. Stopil sim namreč s svojo pipo (fajfo) zad za generala, in prižgem, ravno ko je svoj klobuk vzdignil, z gorečim papirjem soparo, in vidili smo novo in lepō reč. Naenkrat se je vnel dim, ki se mu je iz glave kadil in vidili smo lep, višnjev plamen. Kaj sim počel, je general kmalo spazil, pa nič ni bil hud zavolja tega, ampak dovolil nam je še, to še večkrat storiti.

Zdaj vam hočem pa kaj iz svojega lovskega življenja povedati. Enega jutra sim gledal skozi okno svoje spavnice in vidim, da je bajer, ki ni bil dalječ, ves z divjimi gosmi pokrit. Kar vzamem svojo puško iz kota, skočim iz stanice pa tako nerodno, da sim s svojim obrazom v ban-

garje priletel, da se mi je ogenj pred očmi kazal. Pa to me ni nazaj deržalo. Ali ko sim name-riti hotel, vidim v svojo nevoljo, da sim, ko sim, tako v bangarje priletel, kamen iz petelina zgubiti. Kaj mi je bilo storiti? Časa nisim smel zgubiti. V svojo srečo sim se spomnil, kaj se je z mojimi očmi zgodilo. Nategnil sim tedaj petelina, pomerim po goseh in se kresnem s pestjo po svojim očesu. Isker se je dovelj pokazalo. Ena pade na strelni prab, puška počí in ubil sim deset gosi. Če ima človek svojo glavo pri sebi, žè kaj stori.

Tako je enkrat plavalo na nekim jezeru, po katerim sim se na lovu peljal, mnogo divjih rac. Preveč so bile razstresene, da bi bil mogel upati, le eno ustréliti. V svojo nesrečo sim imel tudi svojo puško poslednji pót še nabasano. Race bi bil pa rad vse, ker sim hotel v nekih dneh svoje prijatle na kosilo povabiti. Spomnil sim se da imam še nekaj svinskega pleča v sveji torbi. To sim privezal na precej dolgo vervico, ktero sim razsukal in tako štirikrat tako dolgo naredil. Skril sim se v terstje na bregu, veržem kosček mesa na vervici in veselje sim imel viditi, kako je prva race priplavala in ga požerla. Za njo so pa kmalo vse druge priplavale, in ker je gladki kosček mesa kmalo nepovžit iz race zadej prilezel, ga je kmalo druga požerla in tako je šlo po versti. Nabrale so se race kakor jagode na paternoštru. Potegnil sim potem vervico lepo na suho, jó ovijem parkrat okrog pleč in života in se napravim proti domu. Ker sim imel še precej dalječ do doma in so me race precej težile, mi je bilo skoraj žal, de jih sim toli-

ko vjel. Zdaj se mi je nekaj naključilo, da sim se v začetku skorej bal. Rake so bile namreč še vse žive in so sačele, ko so se nekoliko s prvega straha zbrihtale, kaj močno s perutami tepsti, in so se vzdignile z mano vred kviško. Marsikomu bi se bili tu možgani zmešali. Jez pa sim to po mogočnosti v svoj prid obernil in sim plaval z racami v višavi proti domu. Ko sim ravno nad svojo hišo prišel in je bilo treba, se brez škode na tla spustiti, sim začel racam, eni za drugo, vratove zavijati; tako sim prišel počasi navarnost skozi dimnikhiše na ognjiše, na ktermo v mojo srečo ni bilo zakurjeno. Kdo more strah mojega kuharja popisati?

Nekaj enacega se mi je kmalo potem zgodilo s kokošmi. Šel sim novo puško poskušat in sim vso svojo pripravo postrelil. Kar zleti tropa kokoši pred mano. Ker sim želel, ktere na svoji mizi imeti, sim si nekaj zmislil, kar svetnjem tudi vam gospodje kadar se vam priložnost pokaže, storiti. Koj ko sim vidil, kam so se kure vsedle, nabašem svojo puško, in denem vanjo namest svinca svoj rameželj, ktereга sim popred urno ošpičil. Zdaj sim šel nad kure, sprožim ko so zletele, in veselje sim imel viditi, da je moj rameželj, ki je lete sedem kur nasadil, ne dalječ od mane na tla padel. Vem da so se kure čudile, kako so bile tako urno na raznu nabrane.

Drug pot sim naletel v velikem gojzdu na Rusovskim na silno lepega črnega lesjaka. Silno škoda bi bilo, njegovo lepo kožo razstreliti. Tik drevesa je stal. Ko bi bil trenil, potegnem kuglo iz puške, jo nabašem z velikim žebljem, vstrelim

in zadenem tako dobro, da sim mu sprednjo nogo na drevo prebil. K njemu grem, vzamem korobač in ga začnem tako lepo pretepati, da se mi je serce smejalo ko sim vidil, da je iz kože skočil in kakor nag jo v gojzd pocedil.

Včasi človeku sreča sama pomaga. Tega sim se enkrat prepričal, ko sim vidil v velikem gojzdu divjo svinjo in praščka enega za drugim storkljati. Strelil sim pa nič nisim zadel. Pa vender je prašček sam naprej tekel, starka je pa nepremakljivo obstala, kakor če bi bila v tla vrašena. Ko sim to reč bolj natanjko pregledal, sim vidil, da je bila svinja slepa, in je praščkov repek v gobcu deržala, da jo je lepo peljal. Ker je moja kuglja repek persterlila, je starka en konec v gobcu obderžala. Ker jo prašček ni več naprej peljal, je obstala. Prijel sim tedaj odstreljeni košček prascovga repa in peljal staro okorno žival prav lahko in brez opore domu.

Kakor so divje svinje strašne, toliko bolj strašni in nevarni so divji merjasci. Enkrat sim na enega v gojzdu zadel, ko nisim bil pripravljen, ne se ga lotiti ne se mu braniti. Komaj sim mogel za drevo skočiti, ko je divji vrag po meni ravsnil. Pri tej priložnosti so se pa njegovi zobje tako v drevo vsadili, da jih ni mogel ne iz drevesa potegniti ne še enkrat po meni vsekati. „Ho, ho! sim si mislil; „zdaj se bova pomenila!“ — Brez da bi se dolgo opotavljal, vzamem kamen, ki je poleg mene ležal, pribijam prav serčno na zobe in jih tako popolnoma zanetam, da ni mogel se stergati. Tako je mogel tedej čakati, da sim se z hlišnjega sela vernil

z vozičkom in vervjo, da bi ga živega in zdravega domu pripravil, kar se je tudi zgodilo.

Gotovo ste že kadaj od patrona vsih lovcov in strelcov, od sv. Ilna, kaj slišali, gospodje, in slišali ste tudi gotovo, od lepega jelena, ki ga je v gojzdu srečal in je sveti križ med svojimi rognji imel. Poslušajte me, kaj sim z lastnimi očmi vidil. Enkrat, ko sim ves svoj svinec postrelil, mi pride zoper moje upanje najlepši jelen sveta naproti. Gledal me je tako meni nič, tebi nič, tako prosto v oko, kakor če bi bil vedel, da imam prazno mošujo. Pa kar naenkrat nasujem v svojo puško streluega praha in verh njega polno pest češnjevih pešak. In puhnil sim mu jih vse v sredo čela med rogove. Omamljen je sicer se zvalil, pa kmalo mi je pokazel pete. Čez nekaj let sim bil v tajistem gojzdu na strelu, in glejte, prikaže se mi berhek jelen z lepim češnjevim, več kot deset kormolcov visokim drevesom med rogovi. Kmalo sim se spomnil, kaj sim pred nekimi leti doživel. Mislil sim si, ta jelen je moj, in podrem ga z enim strelom na tla. In tako sim prišel naenkrat k mesu in češnjam. Na drevesu namreč je viselo polno češinj, kakoršnih še moje žive dni nisim jedel.

Kaj pa pravite, gospodje, k temu? Enkrat mi je pošel dan in strelni prah (pulfer) v nekem poljskem gojzdu. Ko sim proti domu šel, prirenči silno velik medved z odpertim gobcom na mene, da bi me raztergal. Zastonj sim iskal svinca in praha. Druzega nisim našel, kakor dva kresivna kamna. Enega veržem z vso moč-

jo v odperti gobec. Ko mu to ni prav dopadlo, se je medved obrnil, tako pa sim mu družega v zadnjo kračo zadegati mogel. Silno čudno in lepo je šlo to. Kamen ni šel samo v medveda ampak se je tudi z drugim tako zadel, da sta ogioj vkresala in medveda s strašnim pokom razuesla. Dasiravno se mi nič ni zgodilo, se vender še smejati nisim mogel in sklenil sim, se nikolj več nobenega medveda ne lotiti, brez da bi se s čim braniti imel.

Zdi se mi pa, da me je prav nesreča preganjala, ker so se najbolj divje in nevarne zverine vselej takrat me lotile, kader mi je bilo nemogoče se jim braniti, kakor če bi jim bilo nekaj povedalo, da sim neborn. Tako sim enkrat ravno kamen s puške odvil; da bi ga malo poklepal, kar mi strašin medved naproti prirenči. Družega nisem vedel storiti, kakor na drevo splezati in se ondi v bran postaviti. Po nesreči mi je pa, ko sim na drevo plezal, nož na tla padel, in zdaj nisim imel nič, s čimur bi bil petelina prišravfal. Zdolej je stal medved, in vsa ko minuto so mi je bilo hati, da bo za mano priplezal. Si iskre iz oči kresati, kakor sim že enkrat storil, nisim hotel več poskusiti, ker me je takrat že preveč bolelo in oko tudi še ni bilo prav zdravo. S hrepenjenjem sim gledal na svoj nož, ki je bil v sneg zasajen. Pa pogledovanje mi nič pomagalo. Nazadnje mi pride pa misel v glavo, ki je bila ravno tako posebna, kakor srečna. Naravnal sim namreč curk vode, ktere ima človek v strahu vselej, tako, da je ravno roč mojega noža zadel. Ker je bilo

ravno strašno mraz, je voda koj zmerznila in v par minutah je led nad mojim nožem tako visoko zrastil, da sim ga mogel z drevesa doseči. Zgrabil sim tadaj podaljšan roč in ga potegnem brez težave, pa vendar previdno k sebi. Komaj sim z nožem kamen prišravfal, ko je medved priplezal. V resnici sim si mislil, tako moder mora biti človek, kakor medved, da pravega časa ne zamudi, in sprejel sim ga s tako serčnostjo, da sim mu veselje pregual, še kadaj na kako drevo plezati.

Ravno tako je prišel drug pot strašen volk nenavadoma tako blizo do mene, da mi ni nič družega ostalo, kakor mu pest v žrelo poriniti. Zavoljo svoje varnosti sim mu pest globočee in globočee rinil in sim prišel s svojo roko skorej do pleča. Kaj mi je bilo pa storiti? Ne morem reči, da se mi je to prav bobro prileglo. Le mislite si, čelo proti čelu z volkam! Nisva se ravno ljubeznivo gledala. Če bi bil svojo roko nazaj potegnil, bi me bila zverina še huje prijela. To sin: posnel iz njegovih svetlih napetih oči. Z eno besedo; zgrabil sim ga za drob, obernil kakor rokovico, vergel na tla in pustil ležati.

Se ve, da bi kaj takega ne bil hotel s steklim psam storiti, kateri jo je kmalo potem v nekkih ulicah v Petrovem gradu proti meni pricedil. Da bi bil bolj gotovo mu odšel, veržema svojo zgornjo suknojo pred njega in skočim v bližnjo lužo. Potem sim ukazal hlapcu po suknojo iti in jo k drugi obleki obesti. Drugi dan se silno vstrašim, ko je začel moj Janez vpiti: „Bog se usmili, gospod Kljukec, vaša suknoja je stekla!“

Urno planem s postelje in vidim vse moje oblačila okrog razmetane in raztergane. Janez je dobro zadel, da je suknja stekla. Ravno sim prišel, ko je čez novo prazniško obleko planila in jo neusmiljeno tresla in tergala. —

V vsih teh prigodkih sim bil res srečen, pa odšel sim vselej z veliko silo; s pomočjo svojega bistrega uma, ki mi je vselej, bodi si v gojzdu, na travniku ali v vojski pomagal. Imel sim tudi dva psa, ki sta mi tako dobro služila, da jih nemorem pozabiti in tudi tu vam moram kaj od nju povedati. Eden je bil tako nevtrudljiv, pazljiv in previden, da mi je bil vsak, kateri ga je vidil, zavoljo njega nevošljiv. Ponoči in podnevi sim se ga mogel posluževati. Ko je navareč se noč storila, sim mu obesel laterno na rep, in lovil sim z njim bolj kakor o svitem dnevu. Enkrat, kmalo ko sim se oženil, je imela moja gospa veselje, na lov iti. Naprej sim jezdaril in ni dolgo terpelo, je moj pes že pred tropo jerebic stal. Čakal sim in čakal svoje žene, ki je s hlapcom kmalo za mano jezdarila. Pa nikogar ni bilo viditi ne slišati. Začelo me je skerbeti, se vernem in na polovici poti zaslišim silno žalostno zdihovanje. Prav blizo se mi je zdelo, pa vendar ni bilo dalječ okrog nobene žive duše. S konja stopim, se vležem z ušesom na zemljo in zdaj slišim ne samo, da je to zdihovanje pod zemljo, ampak tudi, da pride od moje žene in od mojega hlapca. Druzega si nisim mogel misliti, kakor da sta moja žena in njeni tovarš v njo padla. Kar sim mogel sim derjal v bližnjo vas po ljudi, ki

so čez dolgo nesrečna dva iz dvesto komotcov globoke jame izlekli. Čudo je pa bilo, de se ni nobeden nič poškodoval; le hlapec je bil malo pobit. Samo strahu šta dosti prestala. Da mi zdaj na lov ni bilo več misli, si lahko mislite. In ker ste, kakor mislim, v tej povesti mojega psa pozabili, mi ne bote zamerili, da sim ga tudi jez pozabil. Služba me je koj drug dan na pot gnala. Vernil sim se še le čez štirinajst dni. Komaj sim bil par ur doma, kar pogrešim svojo Dianco. Moji posli so mislili, da je šla z mano. Nikjer je ni bilo najti. Nazadnje mi pride misel: Kaj pa, če je pes morde pri jerebicah ostal? Upanje in srah sta me na tisto mesto gnala, in glejte! z neizrečenim veseljem zagledam psa tam, kjer sim ga pred šternajstimi dnevi pustil. Diana! ga pokličem in koj je bil pri meni. Enkrat sim vstrelil in pet in dvajset jerebic je bilo mojih. Toda pes je bil tudi tako izstradan, da se je komej še k meni priplaziti mogel. Na konja sim ga mogel k sebi uzeti. Ker je imel pa doma dosti, se je kmalo spet popravil in čez par tednov mi je pomagal, reči na konec priti, kar bi mi brez njega mende nikolj ne bilo mogoče.

Lovil sim namreč cela dva dni zajca. Pes mi ga je vedno pripodil, pa nikolj ga nisim mogel vstreliti. V copernijo nisim nikolj veroval; pa tukaj mi je vunder moj um obstal. Zvečer družega dneva mi pride vunder zajc tako blizo, da sim ga mogel zadeti. Pade — in kaj mislite da sim zdaj našel? Ta zajc je imel spodej steri noge in na herbtu tudi steri. Ko so bile

spodnje vtrudené, se je obernal, kakor človek ki zna na trebuhu in znak enako dobro plavati, in potem je z unimi šterimi še bolj urno tekel. Brez psa bi ne bil tega zajca nikolj dobil. Tega psa bi bil smel edinega imenovati, če bi ne bil imel še drugzega, ki je bil še bolji. Ta pes ni bil tako poseben zavoljo svoje podobe, kakor zavoljo svoje umnosti. Tako urno je tekal, tolikrat in tako dolgo v moji službi, da si je noge tik do trebuha odtekel in v njegovem poslednjem času sim ga samo še imel, da je jazbice iskal. Tudi v tej lastnosti mi je še več let služil. Ko je še cela bila — bila je kuzla — je enkrat za nekim zajcom jo kadila, ki mi je nenavadno debel se vidil. Žal mi je bilo za mojo kuzlo, ker je bila breja, pa je vender enako urno teči hotla, kakor sicer. Prav dalječ sim zamogel s konjem za njo iti. Kar zaslišim na enkrat lajanje cele trope psov, pa tako slabo in tanjko, da nisim vedel kaj storiti. Ko bliže pridem, zagledam čušo. Zajkla je, ko je bežala, storila, in moja kuzla tudi, in sicer zajklja toliko mladih kakor moja psica. Po svoji naturi so zajčki zbežali, psički pa jih niso samo podili ampak tudi nosili. Tako sim imel po končanem lovu na enkrat šest zajcov in šest psov, ko sim vender samo z enim začel loviti.

Te psice se spominjam še z enakim veseljem, kakor nekega bistrrega litavskega konja, ki ni bil za preplačati. Po sreči sim ga dobil v last, in priložnost sim imel koj pokazati, kako znam jezdariti. Bil sim namreč enkrat na grašini grofa Provskega in sim pil z gospemi kafe v

gradu, ko so gospodje na dvorišu mladega žrebca ogledovali. Kar zaslišimo vpitje. Po stopnicah tečem in vidim konja tako divjega in nevkretnega, da si nihče ni upal k njemu iti ali ga zasedlati. Preplašeni in vsi zmešani so stali gospodje in hlapci. Strah jih je prepadel, ko sim bil s serčnim skokom na konju, ki je prestrašen obstal in z mojo umetnostjo ukroten bil. Da bi to gospem še bolj pokazal in da bi jim ves nepotreben strah uzal, sim prisilil paro skozi od-perto okno v stanico skočiti. Tu sim mnogo-krat zdaj počasi, zdaj v skoku sim ter tje jahal, nazadnje clo na mizo skočil in tudi zdaj počasi zdaj v skoku z njim jezdaril, da so se gospe kaj čudile. Moj konjiček je bil pa tudi tako gibčen, da ni ne skledic ne torilk pobil. To me je pri gospem in pri grofu tako prikupilo, da me je s svojo navadno priljudnostjo prosil, mladega konja v dar uzeti in z njim v turško vojsko iti, ki se je imela skorej začeti.

Kaj bolj prijetnega bi ne bil mogel v dar dobiti, posebno ker mi je konj toliko dobrega v vojski prerokoval, v kateri bi se imel jez prvi pot kot vojak skazati. Konj, tako voljin, tako serčin in bister — jagneje in vrag v enim — me je mogel vselej dolžnost dobrega vojaka in slavnih vojaških del opominjati.

Šli smo, kakor se mi zdi, tudi zavoljo tega v vojsko, da bi čast rusovskega orožja madežev osnazili, ki jih je v poslednji vojski dobilo. To se je tudi popolnoma zgodilo.

Nižjim vojakom se ne spodobi, si velike pre-mage in djanja pripisovati, katerih slava se več-

del le vodjem in dostikrat še clo takim ljudem pripisuje, ki se nikolj vojske niso vidili in pulfra nikolj niso vohali.

Nič posebnega si tedej v svojo čast ne pripišem, kar smo v bojih s sovražnikom storili. Storili smo vsi svoje dolžnosti, kar pa v vojaškem jeziku veliko veliko več pomeni, kakor si sicer prerokovavci doma na mebkih posteljab in pri polnih bokalih mislijo in domišljujejo. Ker sim imel marsikaj storiti, kjer mi je bilo svojo glavo in svoje serce pokazati. Kar smo storili, je bilo dobro, in z vso pravico smem to čast sebi in tistim tovaršem dati, kateri so z mano pomagali sovražnika premagati.

Enkrat ko smo Turka pred sabo podili, je nam, ki smo prvi bili, kaj vroče bilo. Moj konj bi me bil skorej v hudičevo kubinjo zanesel. Dalječ spredej sim bil in vidil sovražnika v oblaku prahu proti meni se valiti. Zavoľjo tega nisim mogel viditi, ali ga je veliko ali malo, in kaj je njegov namen. Da bi se tudi v tak oblak prahu skril, bi bila res vsakdanja zvijača, in nič bolj pametnega bi me ne bilo storilo, kakor bi mi sploh namena ne bilo razodelo, zakaj da sim bil naprej poslan. Ukazal sim tadaj svojim tovaršem se na desno in na levo rezkropiti in toľjko prahu narediti, kolikor bi mogli. Jez sam sim jo pa naravnost na sovražnika pomeril, da bi ga bolj natanjko pogledal. To mi je šlo po sreči. Stal je namreč sovražnik in se bojeval toľjko časa, dokler se mojih tovaršev ni zbal. Zdaj je veljalo, serčno po njem mahiniti. Vsega smo ga razpodili, mu mnogo ljudi pobili in ga

nismo samo v terdnjavo, ampak tudi skozi in skori terdnjavo zapodili.

Ker je bil moj konj tako silno berz, sim bil najsprednji, in ker sim vidil, da gre sovražnik tako lepo pri uni strani vun, se mi je dobro zdelo, na tergu se vstaviti in svoje vojake s trobento vkup poklicati. Vstavil sim se: pa mislite si, gospodje, moje zavzetje, ko nisim vidil ne trobentarja ne kterege družega mojih ljudi pri sebi. „Ali se sučejo morde po družih ulicah, Ali kaj se je z njimi zgodilo? sim si mislil. Pa dalječ od mene niso mogli biti in kmalo so me mogli doiti. S tem upanjem poženem švojege spehanega konja k studencu na tergu, ga napojit. Cez mero je požeral vodo in ni mu bilo žeje vgasiti. To je bilo tudi lahko. Ko sim se namreč po svojih ljudeh ozerl, kaj mislite pač da zagledam? — Ves zadnji del mojega konja, križ in ledje je bil proč in proč odsekan. Tako je voda zadej spet iz njega tekla, kakor je spredej va-nj prišla, brez de bi mu bila žeje ugasila. Kako se mu je to zgodilo, sam ne vem. Priletel je pa moj streže na svojim konju od druge strani in mi je srečo vošil in s krepkim kletjem to le povedal. Ko sim med sovražnike zamotan v terdnjavo prisel, so urno vrata doli spustili in mojemu konju zadnji konec odbili. Najpervo je ta konec tako jako bercal in soval, da je vse sovražnike, ki so kakor slepci proti vratam priderli skorej vse pobil, potem je šel pa na bližnjo pašo, kjer ga bom mende se našel. Tako je tudi bilo. Poklical sim koj našega kovača. Brez dolzega pomišljevanja je sošil spet oba koneca z lorber-

jevimi mladikami. Raná se je sréčno zacelila in zgodilo se je nekaj, kar se samo tako slavnemu konju zgoditi more. Mladike so namreč v njegovim živutu korenine pognale, so rastle in so naredile veje nad mano, da sim potem marsikterikrat v senci svojega kakor konjevega venca jezdariti mogel.

Druge male reči, ki se mi je v tem boju naključila, nej samo memo grede opomnim. Tako močno, tako dolgo, tako neutrudljivo sim po sovražniku mahal, de moja roka tudi še potem ni mogla nehati udrihati, ko že davno sovražnika ni bilo ne gluha ne sluha. De bi sebe ali svojih ljudi, ki so mi preblizo prišli, po nepotrebnim ne pretepal, sim mogel svojo roko skozi osem dni tako zavezano nositi, kakor če bi mi bila presekana.

Možu, kateri je zamogel tacega konja jezdariti, kakoršin je bil moj, smete gospodje tudi še kaj družega verjeti, dasiravno se vam bo neverjetno zdelo. Oblegovali smo enkrat, že ne vem več, katero mesto, in generalu je bilo silmo zlo na tem ležeče, zvediti, kako so reči v terdnjavi. Nemogoče je bilo va-njo priti, pa tudi ni bilo nikogar, ki bi se bil tega lotil. Nekoliko preveč goreč se vstopim pred eno največjih kanon, ki je bila v terdnjavo izstreljena. Kakor blisek se vsedem na kuglo, da bi me v terdnjavo nesla. Ko sim pa v višavi kuglo jahal, so mi prišle vsaktere težke misli v glavo: „Hm!“ sim si mislil; „notri boš še prišel, ali kako potem spet koj nazaj priti? In kako bo v terdnjavi s tabo? Kot ogleduha te bodo spoznali in na prvi kol obesli. Take postelje si pa ne želim.“ Po takim

premišljevanju sim kar sklenil, ko je kugla iz terdnjave par korakov od mene v naš tabor letela, s svoje na-njo skočiti, in prišel sim spet crečno nazaj, dasiravno nisim nič opravil. —

Kakor sim znal jez lahko in ročno skakati, tako je znal tudi moj konj. Ni mi bil ne graben preširok ne plot previsok, da bi ne bil kar po ravni poti jahal. Enkrat sim jo za zajcom kadil, ki je čez cesto na polje tekel. Po cesti se je ravno kočija z dvema lepima gospema peljala ravno med mano in zajcom. Moj konj je tako ročno in brez da bi se bil kam zadel, skozi odperte okna kočije, skočil, da sim komaj čas imel se odkriti in gospe za zamero prositi.

Drug pot sim hotel močirje preskočiti, ktero se mi v začetku ni tako široko zdelo, kakor potem, ko sim na sredi njega tičal. Vernil sim se tedaj spet nazaj, od koder sim prišel, da bi se močneje zaletel. Pa tudi zdaj sim preblizo skočil in padem ne dalječ od brega do vratu v močirje. Tukaj bi bil mogel gotovo poginiti, če bi me ne bila moja lastna roka za kito s konjem vred, ki sim ga terdno s koleni oklenil, izlekla bila.

Dasiravno sim bil tako serčen in prebrisan, dasiravno sva bila jez in moj konj tako urua, ročna in močna, mi vunder v turški vojski ni šlo vselej vse po sreči. Še tako nesrečin sim bil, da so me sovražniki premagali in vjeli, in najhuje je bilo to, da so me Turki v sužnost prodali, kakor imajo navado. V tem žalostnim stanu moje opravila niso bile ravno tako težke, kakor sim bolj nevoljin zavoljo njih. Sultanove bčele sim mogel namreč vsako jutro na pašo

goniti, jih celi dan pasti in zvečer spet v njih uljnice nazaj gnati. Enega večera pogrešim eno bčelo, pa kmalo vidim, da sta jo dva medveda napadla tu jo hotla zavoljo njenega medu stergati. Ker nisim nobenega družega orožja imel, kakor sreberno sekiro, ki je znamenje Sultanovih vertnarjev in poljskih delovcov, veržem to po medvedih iz namena, ju prepoditi. Rešil sim res bčelo tako, ker sim pa sekiro premočno zagnal, je šla v višave in ni nehala pred leteti, kakor da je v luni na tla padla. Kako jo zdaj nazaj dobiti? Kako z zemlje do nje priti? Spomnil sim se, da turški bob silno urno in visoko raste. Brez odloga usadim tadaj tak bob, ki je res zrastel in se enega rogu lune ovil. Veselo plezam proti luni, kamor sim srečno prišel. Pa težko me je stalo, svojo sreberno sekiro v kraju najti, kjer se vse reči tudi kakor sreberne svetijo. Čez dolgo jo najdem vunder na kupcu plev in rezance. Zdaj sim se hotel verniti, pa obsončna vročina je med tem moj bob razsusila, tako da nikakor ni bilo mogoče nazaj iti. Kaj je bilo storiti? — Spledel sim si verv iz rezance, jo privezal za luno in se spustil (po njem doli. Z desno roko sim se terdno deržal, v levi sim imel pa sekiro. Ko sim tako nekaj časa nazaj plezal, sim prerezal kos vervi nad mano, ki ga nisim več potreboval, in ga spodej privezal; tako sim precej dalječ prišel. To vedno odrezovanje in privezovanje ni vervi nič menj bolje naredilo, kakor je mene popolnoma na Sultanov svet pripravilo. Bil sim še par ur gori med oblaki, ko se mi verv na enkrat vterga in jez padem tako

terdo na zemljo, da sim ves omamljen obležal. Ker sim bil težak in tako visoko padel, se je vderl moj život v najmenj devet sežnjev globoko luknjo v zemljo. Zbrihtal sim se sicer spet, pa vedel nisim, kako vun priti. Pa v sili si človek že pomaga. Skopal sim si z nohtmi, katerih takrat skozi šterdeset let nihče ni porezal, stopnice in tako sim prišel spet srečno na dan.

To me je spametvalo in drugač sim začel medvede, ki so tako radi moje bčele in uljnice nadlegovali, preganjati. Namazal sim soro voza z medom in se skrijem ne dalječ od ondi ponoči. Kar sim pričakoval, to se je zgodilo. Silno velik medved, ktereга je duh meda pripeljal, pride in začne spredej konec sore tako lakomno lizati, da si je celo soro skozi žrelo, želodec in trebuh tako dalječ prilizal, da mu je zadej vun pogledala. Ko sim to vidil, pritečem, vtaknem skozi luknjo sore dolg količek in pustim snedeža do jutra tako vjetega stati. Zavoľjo tega se je Sultan, ki je ravno memo prišel, tako smejal, da je skorej smeha počil. —

Kmaló potem so storili Rusi s Turkom mir in poslali so me z družimi vjetimi vred nazaj v Petrov grad. Čez par mescov sim zapustil Rusjo. Ko sem se na pot podal, je bila povsod huda zima. Več sim zdaj mraza terpel, kakor takrat, ko sim v Rusjo šel.

Ker je moj konj v Turčii ostal, sim se mogel s pošto peljati. Ko se je enega dne prime-rilo, da smo se na vozko pot med visocim skalovjem pripeljali, sim rekel postiljonu s svojim rogom znamenje dati, da bi se na ti vozki poti

z drugim vozom ne srečali in ne zadeli. Postilijon nastavi rog na usta in pihne z vso močjo vanj; pa zastonj. Ne enega glasu ni spravil iz njega. Nismo mogli tega zapopasti in v resnici je bilo to za nas nesreča, ker nam se je kmalo potem voz naproti pripeljal, kteremu se nismo mogli nikakor umakniti. Potem uzamem voz s šterimi kolesi in vso robo na ramo in skočim z njim čez graben in plot, kakih devet čevljev visoko na polje. To pač ni bila majhna reč. Potem sim skočil memo tujega voza zopet na cesto nazaj. Nato tečem nazaj h konjem, uzamem pod vsako pazdijo enega, in jih spravim s tacimi skoki na cesto, jih rečem vpreči in pridemo tako srečno v mesto, kamor sim se priti namenil. Pozabil sim še povedati, da je bil eden konj, ki je bil še mlad in prav bister, precej nagajati hotel. Ko sim namreč drugi pot čez plot skočil, mu ni hotlo to nič kaj dopasti. Razodel mi je to s svojim nepokojem. Pa kmalo sim ga vkrotil, ker sim njegove zadnje noge v aržet svoje suknje mu utaknil. V gostivnici še le smo se popolnoma oddahnili. Postilijon je obesel svoj rog na cvek blizo peči, jaz pa sim se vsedel ravno nasproti za mizo.

Ali zdaj poslušajte, gospodje, kaj se je zgodilo. Kar na enkrat začne rog peti. Debelo smo gledali in kmalo zvedli, zakaj postilijon ni mogel trobiti. Glasovi so v rogu terdno zmerznili. Ko so se pa zdaj otajali, so se oglasili čversto in bistro v velikó čast postilijona. Dolgo nam je delal kratek čas s prelepimi vižami, brez de bi bil rog k ustam pritisnil. Slišali smo mar-

sikteru lepo in nazadnje tudi še večerno pesem: „Vse kar živi, že sladko spi“ i. t. d. In z njo je bil tudi konec mojih rusovskih prigodb.

II.

Kaj je lažnjivi Kljukec na morju doživel.

Kljukcove povesti so gostivnico k angležkemu kralju zlo razglasile. Gostov je bilo od večera do večera več, da bi povesti iz ust moža samega slišali, ktere so doslej le od družih pripovedovati slišali. Komej je bilo dosti prostora, posebno tiste večere, ko je Kljukec pripovedoval, kaj je na morju doživel.

„Najdejo se res popotniki,“ je začel, „kteri včasih več terdijo, kakor je prav za prav res. Zavaljo tega se ni čuditi, če bravci ali poslušavci včasih malo neverni postanejo. Če bi tedej nekteri izmed tovaršije, ne hotli vsega verjeti, kaj sim doživel, jih moram zavaljo njih nevernosti serčno pomilovati, in jih prošim, rajši od tod iti, preden začnem pripovedovati, kaj sim na morju doživel. Vse je ravno tako verjetno, kakor to kar sim že povedal, dasiravno je še bolj čudno.“

Pa nihče ni šel in zdaj je začel pripovedovati.

Pervi zgodok.

Moje prvo potovanje je bilo po morju. Dosti pred je bilo, kakor v Rusjo, ktero sim vam že povedal.

Še mladeneč sim bil, ko me je po svetu hoditi čez vse mikalo. Ker so moj oče večidel svojega življenja po svetu hodili in pozneje v dolzih zimskih večerih nam s vse tiste čudne reči, ktere so doživeli, prosto pripovedovali, in sim jih kaj pasljivo poslušal, smem reči, da je to nagnjenje k potovanju meni prirojeno. Vsako priložnost sim prijel, dopolniti svoje poželenje, se po svetu ozreti, prosil in kljuboval sim, pa zastoj. Če so mi oče dovolili, so mi pa mati ali teta spet vse pokazili. Enkrat se je primerilo, da nás je eden matrne žlahte obiskal. Kmalo sim bil njegov ljubček in obljubil mi je, mi privoljenje za potovanje sprositi. Bolj je bil srečen, kakor jez s svojimi prošnjami. Privolili so mi ga v Ludjo spremiti, kjer je bil njegov stric več let poglavar.

Odrinili smo z Amsterdama. Srečno smo se peljali po morju, samo enkrat je nas vihar nekoliko sukal. Tega viharja moram malo opomniti z avoljo tega, kar je iz njega prišlo. Vzdignil se je, ravno ko smo pri nekim otoku se vstavili, da bi se z drevmi in vodo preskerbali. Tako je divjal, da je mnogo silno debelih dreves s korenino vred iz zemlje ruval in po visavi nesel. Dasiravno so bile teh dreves nektere več sto centov težke, so bile vuuder zavoljo neizmerne visočine — najmenj pet milj visoko nad zemljo —

tako majhne viditi, kakor komar. Ko je pa vihar minul, je padlo vsaka drevo navpik nazaj v zemljo na svoje mesto in je koj spet korenine pogrnalo. Samo z največjim drevesom ni bilo tako. Ko ga je vihar naglo iz zemlje potegnil, je neki mož s svojo ženo med vejami sedel in je kumare tergal. Zakaj v tem delu sveta rastejo kumare na drevesih. Mož in žena sta voljno z drevesom šla, naredila sta pa s svojo težo, da se je drevo drugam obrnilo. Zapustil je pa ob času viharja, kakor vsi prebivavci tega otoka, tudi njih kralj svoje poslopje, ker se je bal, da bi se nad njim ne poderlo in ga ne pokopalo. Kralj se je hotel ravno spet v vert vrniti, ko je drevo pribrenčalo in ga po sreči ubilo.

„Ali po sreči?“ ga je vprašal eden poslušavcov. Ja, po sreči. Zakaj ta kralj je bil najsilniši tiran in vsi prebivavci otoka so bili najnesrečniši stvari na zemlji. Tako jih je stiskal in preganjal.

Iz hvaležnosti zato, da sta kumare naberajoča dva človeka, dasiravno sta bila nedolžna, otočanom to dobroto škazala, so ju na kraljevi tron posadili. Dasiravno sta bila čisto nevedna, sta vunder tako dobro in srečno kraljevala, da, kakor sim pazneje zvedel, nihče ni kumar jedel, brez da bi bil rekel: „Bog ohrani našega kralja in kraljico!“

Ko smo barko, ktero je vihar tudi poškodoval, popravili in se pri novim kralju poslovili, smo se z dobrim vetrom dalje peljali in prišli smo čez šest tednov v Indjo.

Komaj je štirinajst dni preteklo, kar smo prišli, me je povabil najstarij poglavarjev sin, z njim na lov iti. Rad sim šel. Moj prijatelj je bil velik terden mož in vaje je bil ondašnjega kraja. Jaz sim se pa kmalo in brez da bi bil nezmerno hodil, tako vtrudil, da sim, ko sva v gojzd prišla, dalječ zadej ostal.

Na kraju dereče reke sim se hotel vستي, da bi počival, kar zaslišim na poti, po kateri sim prišel, šum. Ozrem se in okamnel sim skorej, ko neizrečeno veliciga leva zagledam, ki je ravno proti meni koručil in mi je jasno oznanoval, da se mu poljubi me za kosilo požreti, brez da bi me prašal, ali me sme ali ne. Puško sim imel samo z drobnim svincom basano. Da bi bil dolgo premišljeval nisim imel časa, pa tudi preveč zmešan sim bil. Pa vunder sim sklep naredil, na zverino vsterliti, z upanjem, jo splašiti ali pa še clo raniti. Ker pa v svojim strahu še čakal nisim, da bi mi lev blizo prišel, sim ga še le prav divjega naredil, in kar je mogel je šel nad mene. Bolj od straha kakor od uma gnan, sim poskusil nekaj nemogočega — namreč oditi. Obernem se, in — kadar se na to spomim, me preleti merzla groza — malo stopin pred mano stoji strašni krokodil, ki je strašno svoje žrelo odperal, da bi me požerl.

Mislite si, gospodje, kako mi je bilo! za mano lev, pred mano krokodil, na levi dereča reka, na desni brezdn, v katerim so, kakor sim pozneje zvedel, najbolj strupene kače živele.

Ves omamljen in tega mi ne more nihče zameriti — padem na tla. Vsaka misel, katero

je moja duša še imeti mogla, je bila strašno pričakovanje, zdaj zobe ali pa kremplje divje zverine občutiti ali pa v žrelo krokodila smukniti. Pa kmalo zaslišim močan pa ves neznan glas. Komaj sim se upal, glavo vzdigniti in se ozreti, in kaj mislite? v svoje neizrečeno veselje vidim, da je lev v zlobi, s katero se je na mene zakadil, v tistim kraju, ko sim na tla padel, čez mene krokodilu v žrelo skočil. Glava enega je tičala zdaj v žrelu drugega, in prizadevala sta si na vso moč, se eden drugemu rešiti. Ravno o pravi čas sim še po koncu skočil, zderem svoj nož in ko bi bil trenil, odrežem levu glavo, tako da je njegov život poleg mene na tla telebil. Potem sim z debelim koncam puške levovo glavo še globočeje v krokodilovo žrelo perinil, ki je zdaj žalostno se zagoltniti mogel.

Kmalo potem, ko sim ta dva strašna sovražnika premagal, je prišel moj prijatelj, viditi, zakaj da sim zadej ostal.

Srečo sva eden drugemu vošila in potem krokodila zmerila, ki je bil ravno šterdeset čevljev in sedem palcov dolg.

Ko sva poglavarju to povedala, je poslal voz z ljudmi in ukazal obe zverini dam pripeljati. Iz levove kože mi je mogel neki ondašnji kerznar možnje za tobak narediti, katerih sim nekatere med svoje prijatle razdelil. Krokodilovo kožo so pa po navadi našopali in jo v nekim muzeumu na ogled postavili.

Drugi zgodetek.

V letu 1776 sim šel v mestu Portmut na angleško vojno barko, ki je imela 100 kanon in šternajst sto vojakov, in šla v Ameriko. Na vožnji čez morje se nam ni nič posebnega primerilo. Ko smo bili kakih tri sto milj od reke sv. Lovrenca, prileti naša barka* s strašno močjo na nekaj. Zdelo se nam je, da je skala. Vergli smo svince v morje, pa dasiravno je prišel že petsto sežnov globoko, vunder še ni bilo dna. Najbolj čudno se nam je pa zdelo in zapopasti nismo mogli, da smo veslo zgubili fin da so se nam vse naše arble polomile. Dve ste tudi v morje padle. Eden mornarjev, ki je imel ravno z velikim jadrom opraviti, je odletel najmenj tri ure dalječ, preden je v morje padel. Rešil je pa vunder s tem svoje življenje srečno, da je leteč v visavi, veliko morsko gos za rep vjel, ktera ga ni samo obvarovala, da ni močno v vodo padel, temuč priložnost mu le dala, je okobaliti in na njenim herbtu tako dolgo plavati, da smo ga mogli spet na barko uzeti. Kako močno je barke se zadela, kaže to, da je vse ljudstvo s svojimi glavami v strop barke priletelo. Tu se mi je zgodilo, da je moja glava tako v strop priletela, da mi je bila globoko v želodec potisnjena in več mescov je priteklo, preden sim jo spet na pravo mesto spravil. Se smo se vsi čudili in smo zmešani bili, kar se velik velik morski som pakaže, kateri se je na verhn morja na soncu grel in je zaspal. Zdaj smo zvedli, pri čem da smo. Pošasti je bilo tako malo všeč,

da smo jo z barko v njenim pokoju motili, da ni samo s svojim repom ograjo barke razdrobila, ampak je ob enim tudi svidro (maček) s svojimi zobmi prijela in našo barko naj menj šestdeset ur dalječ vlekla. Bog ve kam bi bili prišli, če bi se ne bilo v našo srečo svidro vtergalo. Tako je som našo barko zgubil, mi smo bili pa ob svidro. Ko smo pa šest mescov potem v Evropo nazaj se peljali, smo našli tajistega soma skoraj na ravno tistim mestu mertvega po morju plavati in ne lažem se, ako rcčem, da je bil pol ure dolg. Ker nisimo mogli celega na barko vzeti, smo mu samo glavo odsekali in kdo popiše naše veselje, ko smo ne le svidro ampak tudi čez štirideset sežnov dolgo verv v nekim njegovim volim zobu našli? To je bilo edino, kar se nam je posebnega na tej poti primerilo.

Tretji zgodok.

Enkrat sim bil v veliki nevarnosti, v medzemeljskim morju utoniti. Kopal sim se namreč enega dne popoldne poleti blizo mesta Masile v morju, kar zagledam veliko ribo z odpertim gobcom silno urno proti meni plavati. Tu ni bilo nič muditi se, oditi pa tudi ni bilo mogoče. Brez odloga sim se kolikor mi je bilo mogoče vkup stisnil. Tako skupej stisnjen smuknjem ravno med njenimi zobmi naravnost v njeni želodec. Vsak si more misliti, da sim tukaj v tamoti tičal, pa vunder na gorkim. Ker sim začel pa ribo pačasi v želodcu tišati, bi se me bila gotovo rada znebila. Ker sim imel dosti prostora,

sim ji z becanjem in suvanjem kaj nagajal. Nič ji pa ni bolj nagajalo, kakor kadar sim svoje noge prav urno premikal, ko sim poskusil poljko plesati. Strasno, strašno je zakričala in se skore navpik s polovico svojega života iz vode vzdignila. S tem si pa družega nič ni pomagala, kakor da so jo mornarji, ki so se ravno memo peljali, zagledali in kmalo potem z osmi umorili. Ko so jo na barko potegnili, so se posvetovali, kako bi jo razrezali, da bi več masti dobili. Slišal sim ta pogovor in ker tudi laško umem, sim bil v neizrečenim strahu, da bi tudi mene z nožem zadeli. Zato sim se po mogočnosti v sredo želodca postavil, kjer je bilo za več kot 12 ljudi prostora, ker sim si mogel misliti, da jo bodo najpervo pri koncu začeli dreti. Kmalo sim se pa bati nehal, ko so jo začeli na vampu rezati. Koj ko je nekoliko svitlobe do mene prišlo, sim zavpil iz celega gerla, kako rad bi gospode poznal in vidil, da me bodo iz ribe rešili, v kateri bi mi bilo skorej pogininiti. Ni mi mogoče podpisati, kako so se čudili, ko so človeški glas iz ribezaslišali. Še bolj so se pa zavzeli, ko so popolnoma nazega človeka iz ribe priti vidili.

Ko sim nekoliko jedel in pil in se v morju opral, sim plaval svojo obleko iskat, katero sim na bregu tako našel, kake tri ure v želodcu ribe zapert.

Četerti zodek.

Angležka barka me je imela v Ameriko prepeljati. Ko smo kakih šest tednov na morju

bili, je zletela barka z vsim, kar je na nji bilo, ker je bila z polfrom obložena, ki se je menda uncl, v višavo. Ko sim tako nekaj časa omamljen med zemljo in nebom plaval, sim padel v morje. Našel sim nekaj terdega pod sabo, in ko sim bolj natanjko pregledal, sim spoznal, da sedim na morskim somu. Ko sim na-nj priletel, ga nisim prav nič v njegovim pokoju motil. Bil je kakor mertev. To sim kmalo sebi v prid obrnil. Snel sim verižico, na kateri sim navadno svojo uro nosil, s zavrata, oberzdam z njo sama in ga dobim tako v svojo oblast. Kmalo se je zbudil. Terdno sim prijel vajete, ga z bodem potem z ojštogami, katerim se je kakor dober konj vdal, in je šel zdaj kakor blisk po valovih. Zdalječ sim zagledal silno veliko barko na morju. V nekih urah sim jo došel, pa tako je bila visoka, da vojaki, ki so bili na nji na straži, mojega glasu zaslišali niso, če sim še tako močno kričal. Z znaninji sim se jim hotel razodeti. Pa tudi to ni nič pomagalo. En cel dan sim se že ob barki vozil, pa se nisim do ojenega konca prišel, in niso me ne vidili ne slišali.

Mornarji, ki so bili na tej barki, so mogli biti velikani iz kakega neznanega dela sveta. Ne upam se jih popisati, ker bi mi, če bi vam tudi golo resnico povedal, ne verjeli.

Nazadnje so me zagledali. Po komaj me spazi vojak, ki je bil na straži, kar prime poleg njega stoječo kanono, pomeri in strelji na mene. V mojo srečo ni zadel ne curce ce moje ljube ribe, pa kugla je vendar nad mano v morje žvižgala.

Vsak človek ve, da nisim strahljivec. Pa kaj bi mi pomagalo, če bi bil serčen kakor Štempihar? — Prav nič ne! Razun svoje sablje, ki sim jo imel vedno sabo, nisim imel nobenega družega orožja, in de bi pa ti Goliati s kanonami na mene streljali, mi je bilo moje življenje preljubo. Storil sim tedej urno sklep, poženem svoje ribo proti dnu in vsa vesela, da spet v svojo domačijo pride, je smuknila z mano v dno morja.

Že več ur sim vedno navpik se doli peljal, in še vedno so žvižgale kugle nezmerne barke okrog mene: pa tako srečna sva bila, da ni nobena naji zadela. Pa druga mi je žugala. Ko je bil namreč moj morski konj ves v svoji domačiji, je postal tako divji, da mi je skorej ušel. Ga vkrotit, mu zabodem ojstrobe tako globoko v strani, da mu je kri s curkom tekla. Pa še bolj sim ga razkačil in vse moči mi je bilo treba, da sim ga vkrotil. Nazadnje so mu vunder ojstrobe pomagale. Ker je toliko kervi zgubil, je začel slabeti in vkrotil se je. Dve velike z mazilom namazane obkladi sim mu položil na rane, da bi vse kervi ne zgubil in toliko mirneje sim šel dalje proti dnu, ker tudi kugel ni bilo več čutiti:

Četerto uro je začelo doli pod mano bolj in bolj svitlo prihajati, in to kar sim čez nekaj minut vidil, je bilo tako čudno, de ga vse svoje žive dni ne bom pozabil. Prišel sim namreč do glažovnatih tal, ki so bile obnebje spodnjega sveta in so ločile morje od krajev, v katerih so bili prebivavci. Zakaj morske device, ktere tukaj doli stanujejo, te zapeljive stvari zamorejo

nekaj časa v vodi živeti, večdel pa vender na suhim žive in imajo prav vročo vročo kri.

Skozi te tla se je vidilo, kakor skozi zrak ali luft, in pod njo. sim videl tako lepo in obilno naturo, kakor se more le v kakih bukvah brati. Da je res kaj tacega na svetu, bi si ne bil nikolj sanjati dal, in tukaj sim vender vse v resnici vidil.

Stopil sim s svojega morskega konja, ga privežem h kolu in išem vrat v lepi lepi vert. Dolgo jih nisim mogel najti; nazadnje me pa zagleda ena lepih devic, poteplja z lepim perstom na glažnato steno, in brez da bi bil vidil, kako se je zgodilo, se odpro vrata naglo naglo in notri sim bil; ne ene kaplice morja ni bilo skozi.

Prijazno in se prilizovaje mi je podala zala devica roko in mi obljubila, me povsod voditi in vse bogastva in zaklade tega kraljestva pokazati.

Najpervo so vidile moje oči dolgo versto poslopij: silno velike so bile in zdelo se mi je da so to hrami. In to so bili tudi. Tukaj so bile namreč vse reči, ki so se v sto- in stoletjih vtopile, skerbno spravljene, da bi se, ako bi njih gospodarji se kdaj oglasili, tajistim zopet nazaj dale. Vse je bilo z imenom nekdanjega lastnika zaznamovano, in reči smem, da ima marsikdo, ki na zemlji berač je, tu doli velike bogastva. Tudi ime svoje rodovine sim našel tu zapisano. Ogleдал sim vse tu sbranjene naše reči, in rad bi bil vzel marsikaj, naj rajši pa vse sabo; ali kako bi bil to sabo spravil? Shranil sim samo eno škatlico z lepimi demanti, ki niso bili dosti drobneji kakor kurje jajca. Čuvajni

nič rekel zoper to. Dal si je pismo narediti, v katerim sem poterdil, kaj sem prejel.

Ko sva zopet na prosto prišla, nama pride cel roj družili morskih devic napoti. Ko so me ne zagledale, so padle po meni, me vzamejo moji zali tovaršici, ktera pa ni bila nič lepši kakor vsaka njih. Šel sem zdaj iz ene roke v drugo; objemale so me in stiskale ter vpile: „Ostani pri meni, ne, pri meni, lepi fante! — Ostani moj mož!“

Bog ve, če bi me ne bile nazadnje v kose raztergale, da bi vsaka kaj od mene imela; pa v mojo srečo mi je moja tovaršica pomagala. Rekla jim je, da ima ona največi pravico do mene, in res so kmalo odjenjale. Rekla mi je zdaj, da naj popolnoma pri nji ostanem. Pa kakor je znala sladko prositi, ji vendar nisim hotel dovoliti. Nikakor se nisim mogel premagati, za vselej od meni podobnih ljudi ločen ostati. Obljubil sem pa, saj osem dni ostati.

Prav vesele dni sem imel v teh neznanih krajih, kamor je marsikter umerjoč prišel, katerih pa razun mene še nobeden ni zapustil. Letal sem brez pameti od veselja do veselja.

Ko mi je moja lepa prijateljica marsikaj od njenega rodu povedala in mi vse pokazala, kar je bilo tu viditi, mi je še enkrat rekla, da nej pri nji ostanem. Vse, kar mi je pokazala, me je vabilo, ondi ostati. Kdo je na zemlji, kateri bi se ne dal rajši pitati in bi ne živel v miru, kakor bi se trudil na zemlji. Nevem, kaj bi bil zvolil, če bi me bil čutil, da me nekja na persih tiši. Huje in huje me ja tišalo in kmalo sem

vedel, od kod to pride. Spoznal sim namreč, da mi ondašnji zrak ne tekne. Dosihmal sim shajal še z unim, ki sim ga bil sabo prinesel; pa to, kar sim ga še imel, je šlo h koncu, in zadušil bi se bil, če bi se bil le še petnajst minut mudil ostati.

Povedal sim to svoji prijateljici in sim jo lepo prosil, mi brez zamude neznanne vrata odpreti, ako noče, da bi brez sape in koj mertev pred njo ne padel. Da bi jo lože premagel, mi mojo željo spolniti, sim ji obljubil, koj ko mi bo mogoče, se k nji nazaj verniti, in potem pa tudi polno barko zemeljskega zraka sabo pripeljati, da mi bo mogoče, vsaj eno leto pri nji ostati. „Ako ni drugač, da so morava ločiti,“ je rekla zala devica, „se pa verni! pa ne pozabi, predragi Kljukec, da je v globočini morja serce, ki za tebe gori. Pridi k meni nazaj, kadar se ti poljubi in z veseljem te bom sprejela.“ Pa te sladke besede niso zamogle me nazaj deržati. Slovo sim vzel po spodobnosti od morskih devic in od svoje prijateljice in ta me je še do meje spremila.

Ko sim spet v morje prišel, sim našel svojega soma še na tistem mestu, kjer sim ga privezal. Ali uboga žival se mi je skorej popolnoma posušil, ker ni imela dosti živeža, ko sim jez vsega v obilnosti imel. V srečo mi je moja lepa devica bisago do verha napoločila; zvesto sim te dari s svojim tovaršem delil in veselje sim imel viditi, kako je že drugi dan spet tako okrogel bil, kakor je bil pred.

Dosti urneje sva plavala proti verhu, kakor proti dnu. Pa boljše bi bilo morebiti, če bi bila

nekoliko ur pozneje na verh prišla. Komej sim se namreč spet s čistim zrakom nekoliko oživel, kar zagledam barko polno vojakov, ktere sim koj za morske tolovaje spoznal. To spoznanje me ni težko stalo, ker je najmenj 50 vatlov široko in dolgo kervavo rudeče bandero z barke vihralo, kakor če bi se bili veselili, kri prelivati.

Tolovaji mende niso dobro vidili ali so pa perspektive (rešpetine) zgubili, poklicali so namreč mene (ali pa mojega soma, ne vem koga), kakor sovražno barko in terjali, da nej bandero svoje dežele nategnem ali pa jadra zavežom. Se ve da nisim mogel ne tega ne űnega stóriti; pa na to tolovaji niso kar nič gledali; zakaj ko nisim koj njih volje spolnil, so začeli na mene streljati. Pa to mi ni serca vzelo. Vidil sim, da bi, ako bi me premagali, gotovo umreti mogel, in če bi se mi to ne zgodilo, bi me sabo v sužnost peljali. Sklenil sim tadaj, rajši kot prav junak umreti, kakor se kot sužnik v žareče pušave afrikanske odpeljati dati.

K boju za življenje in smert pripravljen spodbodem svojega soma krepko z ostrogami, da je ves divji se na tolovajsko barko zágnal. Urno se je obernila, da bi iz cele strani v mene streljala, pa enako urno in še urneje sim tudi jez svojega konja obernil, tako da sim 15 ali 20 sežnov blizo barke prišel, ktero so tolovaji oropali in k svoji barki privezali. To sim ročno v svoj prid obernil in skočim na njo. Soma sim še enkrat dobro z oistrogami sunil tako, da je nekaj zavoljo tega nekaj pa zavoljo kugel tolovajske barke, ki so ga zadevale, ves odvijan,

na barko planil z široko raztegnjenim gobcom. Tako sva jez in moj tovarš tolovaje od dveh strani prijela. Bojevali smo se več ur in nazadnje sva bila tako srečna, sovražnika v dno morja pognati. To bi bil že pred lahko storil, če bi bil hotel. Pa v začetku sim bil dovoljin, tolovaje s strelom za strelom pozdravljati. Z eno roko sim basal kanon in streljal, z drugo sim pa veslal, tako da sim barko zdaj na to zdaj na uno stran obračal. Pa pri vsim tem nisim mogel kaj sovražniku. Tudi on se je dobro sukali. Prizadeval se je mojo barko s kaveljni k sebi potegniti in če bi mu bila sreča pomagala, bi bil jez mogel omagati; pa tega mu nisim pustil. Pri vsim tem mi je pa ta reč predolgo terpela. Skočil sim tadaj na poveršje svoje barke, izderem veliko arbljo in začnem po tolovajih tako neusmiljeno mahati, da so, ker se niso mogli ne varovati ne rešiti, kmalo vsi zmešani bili in niso mogli več barke tako ročno sukati, kakor pred. To si je moj som v svoj prid obernal in šop! — na enkrat je imel ves sprednji del sovražnikove barke v svojim gobcu. Skorej v tistim hipu mahnem še enkrat ves razdivjan z vso močjo po barki, in jo prekoljem čez pol tako, da je kmalo potem eno polovico moj som požerl, druga je pa o strašnim vpitju tolovajev v dno morja se pogreznila. Brez usmiljenja sim jih vidil vtoniti. Pa ni dolgo terpelo, da se je vender serce v mojih persih omečilo, ko sim zdaj tu zdaj tam vidil človeka glavo iz morja pomoliti in z vzdignjenimi rokami prositi: „Oh gospod Kljukec, usmilite se nas, rešite nas!“

Polovil sim tadaj jih, ki so po morju plavali in božja previdnost je tako ravnala, da vsih tolovajev ne eden ni rešen bil, unih pa, ki so na vjeti barki bili, ne eden ni ob življenje prišel.

Rešeni smo bili res, pa samo za kratek čas. Brez živeža smo namreč na oteti barki bili. Tolovaji so vse na svojo barko preložili in je z njimi vtonilo. Tudi so tolovaji v tej barki veliko veslo razstrelili in plavala je tadaj kakor poleno v vetru po valovih morja. Ostal nam je pa vendar še moj zvesti som. Tolažil sim tedaj rešene jim rekoč, da nej me le tu čakajo, kjer so zdaj, da jih bom mogel zopet najti, ker bom urno k prvemu mestu jezdaril po barko, da naa ho rešila.

Podal sim se tudi res koj na pot, pa že drugo jutro sim v svojo žalost in s strahom vidil, da moj som bolj in bolj počasi plava in kimalo sim se prepričal, da mora bolan biti. Skerbno mu pošlatam žilo in spoznam, da ga vročina zlo kuha. Bal sim se, da mi bo smert zvestega soma vzela in nič nisem mudil, mu kaj dati, kar bi mu želodec scistilo. Pa prepozno je bilo. Požerta barka je obležala mojemu tovaršu v želodcu in ga je silno tišala. Tudi me je votlo mermranje, ki sim ga iz ribe slišal, prepričalo, da požerti tolovaji še žive, ali pa saj, da niso vsi poginili. Posamne besede, ktere sim slišal, ali saj slišati mislil, so mi dale misel v glavo, da imajo gerdeži namen ali pa da so že začeli, si pot iz svoje ječe nadelavati. Kaj tacega pa je moglo mojemu somu bolj nevarno biti, kakor zobje, ki jih majhni otroci do-

bivajo. Nazadnje se je na stran vlegel in s silnim izdihljajem je izdihnil svoje veliko življenje.

Kaj mi je bilo zdaj početi? Svoje žive dni še nisim bil v taki zadergi. — Dalječ in dalječ ni bilo družega kakor nebo in morje, jez pa v sredi čisto sam z mrtvim morskim somom?

Pa tudi zdaj me moja pamet ni zapustila. Ali nisim vedel, da ima moj som polovico barke v svojim želodcu in niso bili ostanki te barke dosti, me rešiti?

Serčno se lotim dala, odprem svoj pipec in prerežem vamp svojega tovarša. Nevarnost boja, ki bi mi ga bilo z ujetimi tolovaji prestat, se mi zdaj ni velika zdela. Kdor ima junaško serce, tudi nikolj sovražnikov ne šteje. Pogumnost in serčnost pa tudi svoje plačilo dobi. Ko sim na eni strani v somov vamp lezel, so si na drugi strani tolovaji iz njega pot naredili. Zadeli se nismo tedej. Vidil sim namreč ravno poslednjiga skozi luknjo zlesti, ko sim glavo skozi svojo pomolil, da bi se, kakor umen vojak, ozerl. Tako sim dobil srečno zaklade v svojo last, po katerih sim hrepenel in poslužil sim se jih tudi koj. Plan za to sim si že pred naredil in brez odloga sim ga izgotovil. Naredil sim si namreč mašino za leteti. Zakaj samo tako mi je bilo mogoče, urno in srečno na deželo priti. Ker sim znal plavati, kakor nihče, mi je ta umetnost prvo misel v glavo dala. Prav zložno sim sedel na širokim jermenu v sredi mašine, katero sim kakor je bilo treba, ali nižeje ali višje, na desno ali na levo, naprej ali nazaj lahko pogual. Tako sim letel tudi urno kakor

lastovka v višavo. Naj prvo sim hotel visoko v oblake se vzdigniti, da bi vidil, kje in kam bi se najbolj varno doli spustil. Bil sim že blizo lune, kar me zadene nepričakovana nesreča. Ko sim namreč v drugo sapo prisel, sim menda pozabil perute svoje mašine prav naravnati. Veter se je v perute vjel tako, da jih nisim mogel več vižati in vertinc me je gonil po višavi, kakor slabo perešče. Resnično sam moram reči, da sim še v vsih zaprekah svojega življenja svojo glavo obderžal, pa tukaj je nisim mogel. V glavi se mi je zmesalo. Cutil sim, kakor v težkih sanjah da padam, ali bom pa v morje ali na suho padel, nisim mogel razločiti. In kdo bi bil pa tudi razločiti mogel?

Ko sim se iz svoje omame zbrihtal, sim ležal na mehki postelji, ki je bila na sonce postavljena in dobra sreča me je na-njo položila. Vesel skočim z nje, tečem k morju in pošljem brez odloga barko k zapušnim svojim tovaršem. Vsi so bili rešeni in par tednov pozneje pridem srečno v južno Ameriko.

Peti zgodek.

Ko sim bil še na Turškim, sim si večkrat v barčici po morju kratek čas delal. Celo veliko turško mesto in sultanov grad sim vidil. Enega jutra, ko sim lepoto in jasnost obnebja ogledoval, zagledam nekaj v višavi, kar je bilo kakor gosjo jajce veliko. Še nekaj družega je v tej reči doli viselo. Kar vzamem svojo najboljšo in najdaljšo puško, brez ktere ne grem nikoli ođ doma, jo nabašem s kugljo in jo izstrelim v okroglo reč.

Pa zastoj. Še drugič strelim z dvéma kuglama, pa tudi zdaj nisim nič opravil. Še le ko [sim tretjič vstrelil, s šterimi ali petimi kuglami, naredim na eni strani luknjo in pripravim reč na zemljo. Mislite si, kako sim se čudil ko je lep pozlačen voz, ki je na silno velikim balonu visel, kakih 12 komolcov od mene poleg moje barke padel. V vozu je sedel mož in polovica ovce, ki je bila kakor pečena. Ko se je moje čudenje nekoliko vleglo, sim obstopil voz in moža s svojimi ljudmi.

Možu, ki je bil Francoz, ste visele iz vsacega aržeta po dve silno lepe verižice od ure z lepimi velikimi kamniči, na katerih so bili gospodje in gospe namalani. Iz vsake luknje za gumbe (knofe) mu je visela zlata medalja, najmenj sto cekinov vredna, in na vsakim perstu je imel demantast perstan. V hlačah in suknji je imel polne možnje cekinov. Moj Bog, sim mislil, ta človek je mogel človeškemu rodu silno velike dobrote skazati, da je tako s tacimi darmi obložen. Pa pri vsim tem je bil vendar zdaj tako preplašen, da je komaj besedico ziniti mogel. Čez dolgo se je zopet zbrihtal in povedal mi je to le: „Te vožuje nad zemljo sicer nisim s svojo glavo in učenostjo iznašel, pa vendar sim imel serce, se v višave spustiti. Pred kakimi sedmimi ali osmimi dnevi — pozabil sim že prav kdaj — se vzdignem na Angležkim in uzamem ovco sabo, da bi tavžent in tavžentom zijalov čudne reči kazal. V mojo nesrečo se preverže veter deset minut potem, ko sim se vzdignil, in namest da bi me bil tje nesel, kjer s'm se hotel

zopet na zemljo spustiti, me je zagnal nad morje, kjer sim menda tudi celi čas v neizrečeni višavi visel. Dobro je bilo, da z ovco nisim mogel komedij začeti. Zakaj tretji dan me je taka lakota nagnala, da sim mogel ovco zaklati. Ko sim bil takrat tako neskončno visoko nad luno in čez šestnajst ur pozneje nazadnje tako blizo sonca prišel, da sim si obervi osmodil, sim položil merlivo ovco potem, ko sim jo iz kože djal, na tisto mesto voza, kjer je bilo sonce najmočnejše, ali z družimi besedami, kjer balon ni sence delal. Tako je bila v pol ure pečena. S to pečenko sim se celi čas živel.“

Tu je mož nehal govoriti in zdelo se mi je, da je reči okrog sebe ogledoval. Ko sim mu povedal, da je grad tu pred nami Sultanov grad in da je to mesto veliko mesto Turčije, se je silno silno vstrašil, ker je mislil, da je kje drugje. „Da sim tako dalječ letel,“ je rekel, „pride od tod, ker se mi je verv v balonu vtergala, s katero sim ga vižal. Ako bi ne bili vi v balonu vstrelili in ga stergali, bi bil menda kakor turški prerok Mahomed do sodnjiga dne med nebom in zemljo visel.“ — Voz je dal potem veslarju, ki je barko vodil. Ovco je pa v morje vergel. Balon se je pa, ko je na zemljo padel, na drobne kosce raztergal.

Šesti zgoček.

Ker imam še priložnost, gospodje, en poliček sprazniti, je rekel Kljukec, ko je svoj peti zgoček koččal, vam bom še nekaj povedal, kar

sé mi je par mescev pred zgodilo, preden sim se v Evropo vernil, nazadnje se nekaj družega.

Sultan me je poslal v Egipt v velikih opravilih, ki so bili pa taki, da so mogli večno skrivati ostati. Z veliko častjo in z mnogimi služabniki sim potoval po sukim. S potoma sim imel priložnost, še več prav pridnih služabnikov dobiti. Ko sim bil namreč komej par milj od Sultanovega mesta, zagledam majhnega drobnega človeka prav urno čez polje teči in vender je imel možiček na vsaki nogi najmenj za petdeset funtov svinca privezanega. Čudil sim se mu in ga pokličem: „Kam, kam, tako urno prijatelj? in zakaj si otežuješ svoje noge tako?“ — Odgovoril mi je: „Pred pol ure sim šel iz Dunaja, kjer sim pri imenitni gospodi služil, pa sim slovo uzel. V turško mesto sim se namenil, službo iskat. Ker mi pa zdaj več ni treba tako urno teči, sim si svinca na noge navezal.“ — Dopa-del mi je ta človek. Prašal sim ga, ali boče meni služiti. Rekel je, da. Šli smo dalje in prišli smo v marsiktero mesto in v marsiktero deželo. Ne dalječ od poti na travniku je ležal neki človek tako tih, kakor če bi bil spal. Tišal je le svoje uho tako pazljivo na zemljo, kakor če bi bil hotel peklenške prebivavce poslušati. „Kaj poslušáš prijatelj.“ „Iz dolzega časa poslušam travo, kako raste.“ — „Ali pa znaš to?“ — „O to je mala reč.“ — „Pojdi tedej k meni služiti, prijatelj, kdo ve, kaj bo véasi pri meni poslušati treba! Poskočil in šel je z mano. Ne dalječ od ondi je stal na griču z namerjeno puško lovec in je streljal v višavo. —

„Bog daj srečo, Bog daj srečo, gospod lovec! Kaj pa streljaš, ko ni ničesar viditi.“ — O, poskusam samo to novo puško. Na verhu zvanika sv. Štefana na Dunaju je sedel vrabec, vstrelil sim ga ravno kar.“ Kdor ve, kakšen prijatelj lovstva da sim, se ne bo čudil, da sim korenjaškega lovca kar objel. Da sim si vse prizadjal, tudi tega v službo vzeti, si vsaki lahko misli. Šli smo potem skozi marsiktero mesto in pridemo nazadnje memo Libanonske gore. Tu je stal med velikim cedrovim gojzdom čverst korenjak, in je vlekel verv, ki je bila okrog celega gojzda ovita. „Kaj vlečeš prijatelj!“ ga prašam. — „O, lesa za poslopje bi imel dam pripraviti. Pozabil sim pa sekiro doma. Pomagati si moram, kakor gre.“ — Ko je to izgovoril, je potegnil z enim potegljejem celi gojzd, eno miljo velik, kakor bilko pred mojimi očmi na tla. Vsak si ve, kaj sim storil. Ne bil bi ga spustil tega tiča za nič ne. Ko smo potem pačasi v Egiptovsko deželo prišli, je vstal tak vihar, da sim se bal, da bom z vsimi svojimi konji, vozovi in služabniki v višavo zletel. Na levo naše poti je stalo sedem mlinov na sapo po versti, katerih lopate so se tako naglo okrog vreten vertile, kakor vreteno najurneje predice. Ne dalječ od ondi je stal na desni strani silno širok človek, in je tišal s kazavcom svojo desno nosnico. Ko nas je v taki sili in takim viharju capati vidil, se je na pol obernil in nas je tako ponižno pozdravil, kakor vojak svojega generala. Naenkrat ni bilo nobene sapice več čutiti in vsi mlini so se vstavili. Ves

začuden nad tem zavpijem: „Kaj je? Ali imaš vruga v sebi ali si sam vrag?“ — „Ne zamerite, žlahtni gospod!“ mi je odgovoril, „druzega ni nič, kakor svojemu gospodarju, tam mlinarju, sim malo sapice delal. De bi ne bil vsih sedem mlinov prekucnil, sim mogel eno nosnico zatisniti.“ — „Ej, ta človek je kaj vreden!“ sim si mislil na tihim. „Ta se bo dal porabiti, kakar enkrat dam prideš in ti sape zmanjka, ko hoš vse te čudne reči pripovedoval, ki so se ti na potovanju po suhim in po vodi primerile.“ Kmaló sva se vdinjala. Pustil je mline in z mano šel.

Ravno čas je bilo zdaj v Kabiro priti. Koj ko sim svoje opravke ondi opravil, sim vse svoje, razun novo vdinjanih, spustil in se nazaj vernil. Ker je vreme silno prijetno in imenitna reka Nil kaj lepa bila, sim barko najel in se po vodi v Aleksandrijo peljal. Dva dni je šlo vse po sreči. Gotovo ste že večkrat od povodinj slišali, ktere Nil vsako leto nareja. Tretji dan je začel Nil kaj silno rasti, in četrti je bila vsa dežela na levo in na desno več ur dalječ pod vodo. Peti dan po sončnim zahodu se zaplete moja barka naenkrat v nekaj, kar sim za germovje imel. Ko se je prihodnje jutro dan naredil, sim vidil se od vsih strani od mandeljnovnega drevja obdanega, ki je bilo polno zrelih sladkih mandeljnov. Ko smo žnoro vergli, smo vidili, da smo najmenj šestdeset komolcov nad zemljo in da ni bilo mogoče ne naprej ne nazaj iti. Okoli osme ali devete ure, toliko je moglo biti, kakor sim na soncu pozual, vstane naenkrat vihar, kteri je našo barko vso na eno stran nagnil.

Voda je zajela in potopila se, in ne slišal ne vidil nisim dolgo nič od nje, kakor bote koj slišali. V našo srečo smo se vsi otelj, namreč osem mož in dva fanta, ker smo med veje dreves zlezli. Tu smo ostali tri dni in smo se samo z mandeljni živili. Pijače nam ni manjkalo. Čez ti tedne po naši nesreči je voda spet tako urno splahnila, kakor je zrastle, in šest in dvajseti dan smo bili zopet na zemlji. Naša barka je bila prva, ki smo jo zagledali. Kakih dve sto stopinj od ondi je bila, kjer je vtopila se. Ko smo vse, kar smo potrebovali, na soncu posušili, in sabo vzeli, smo šli spet cesto iskat, ki smo jo zgrešili. Kakor sim natanjko prevdaril, nas je voda kakih sto in petdeset milj čez verte in njive zanesla. Čez sedem dni smo prišli do Nila, ki je zdaj spet v svojim produ tekel in povedali smo poglavarju, kako se nam je godilo. Ta nam je dal prijazno vsega, kar smo potrebovali in peljati nas je dal s svojo barko. V šestih dneh sme prišli v Aleksandrio, od kodar smo se na Trško prepeljali. Sultan me je prav milostivo sprejel in še clo svoje žene mi je pokazal, kar še nikomur pred mano ni storil.

Pri Sultanu sim, kar sim se iz Egipta vernil, in vse veljal. Ni mu bilo mogoče berz mene živeti, in vsak dan sim mogel pri njem kositi in večerjati. Reči vam moram, gospodje, da ima turški cesar najbolje jedi med vsimi drugimi. Pijač pa ne, ker, kakor je znauo, Mohamedova postava Turkom vino prepoveduje. Očitno ne

pije nihče vina. Kar se očitno ne zgodi, se vunder včasih na skrivnoim zgodi. In vkljub prepovedi ve vunder marsikter Turk tako dobro, kakor marsikdo pri nas, kako se kozarc dobrega vina prileže. In to je tudi Sultan vedel. Pri kosilu in večerji ni dobil nihče vina povohati. Po jedi je pa Sultana navadno flašica dobrega vina v njegovi stanici čakala. Enkrat mi pomigne skrivaj, da nej z njim grem. Ko sva bila sama, uzame iz omarice flašico ter reče: „Kljukec, vem, da se vi kristjani na kozarc dobrega vina dobro umite. Tu imam še eno samo flašico Tokajca. Tacega še nikolj v svojim življenju niste pili.“ — Potem je natočil meni in sebi in terčila sva. — „No, kaj pravite? Jelite, da je roba?“ — „Vince je dobro, mogočni gospod,“ mu odgovorim, „pa če mi ne zamerite, vam moram povedati, da sim na Dunaju dosti bolje bil. Saperlot! Če bi tega vi pili.“ — „Priatelj Kljukec, poznam vas kot poštenega moza, pa nemogoče je, da bi kak drug Tokajc bolji bil. Zakaj dobil sim že davno samo to flašico od nekega ogerska grofa, ki mi ga ni mogel prebvaliti.“ — „Kaj še, gospod Sultan! Tokajc in Tokaire, to je razloček. Gospodje Ogrji se ne prebite s posebnimi darmi. Kaj stavite in pripravim vam v eni uri po ravni polni naravnost iz cesarskega hrama flašo Tokajca, ki se bo drugač vbrisal.“ — „Kljukec, mislim, da bledete.“ — „Ne bledem. Naravnost iz cesarskega hrama vam pripravim v eni uri čašo Tokajca, memo ktereга nej se ta cviček skrije.“ — Kljukec, Kljukec! za norca me hočete imeti; to vam pa prepovem.

Poznam vaš sicer kot prav resničnega moža, pa zdaj si moram vendar misliti, da otrobe vežete.“ — „Eh, kaj to, gospod Sultan. Sej se da poskusiti to. Ako ne spolnim svoje besede — sej veste kako vsako laž sovražim — mi dajte glavo odsekati. Pa moja glava ni zelna glava. Kaj pa nasproti postavite?“ — „Tu je moja roka. Deržal vas bom pri besedi. Zakaj za norca imeti se tudi svojemu najljubšemu prijatlu ne pustim. Ako mi ne pripravite do štirih flaše Tokajca, vam bo brez milosti glava odletela. Ako pa svojo obljubo spolnite, si smete iz mojega zaklada toliko zlata, srebra, biserov in žlahtnih kamnov uzeti, kalikor jih najmočnejši človek more nesti.“ — To se da slišati!“ odgovorim jez, prosim za pero in tinto in pišem čuvaju cesarskih vin Terezie to le pismice:

„Gospod! ker mi je dobro znano, da imate v hramu Tokajsko vino, mi ne zamerite, ker vas prosim in potem človeku, kateri vam to pismice izroči, ga flašo poslati, pa najboljšega. Stavil sim in za glavo mi gre. Če vam zamorem s čem vstreči, sim vedno pripravljen in ostanem i. t. d.

Ker je bilo že pet minut čez tri, sim dal pismice kar rezpečateno svojemu tečaju, ki si je mogel svinec z nog odvezati in jo brez odloga na Dunaj vrezati. Potem sva jez in Sultan, bolje vino pričakovaje, nj govo flašico do dna spraznila. Ura je bila eno četert, pol, bila je tri četerti in še ni bilo tečaja ne slišati ne viditi. Začelo mi je že vroče prihajati; zakaj zdelo se mi je, da je Sultan že včas po žnori pogledo-

val, da bi rabeljau pozvončkal. Dovolil mi je sicer še malo na vert iti se hladiti; pa šla sta za mano tudi dva služabnika, ki me nista izpred oči pustila. V tem strahu in ker je samo še pet minut do šterih manjkalo, sim poslal urno po svojega poslušavca in streljca. Koj sta prišla, in poslušavec se mi je mogel na zemljo vleči in poslušati, ali že tečaj ne pride. Pa kako sim se vstrašil, ko mi pove, da tečaj nekje dalječ terdno spi in na vso moč smerči. Komaj je strelje to slišal, kar steče na grič in je na perstih stoječ se povsod ozerl, in reče urno: „Pri moji ubogi duši! tam leži lenuh pod hrastom pri Belim gradu in flaša poleg njega. Počakaj, jez te bom pošegečkal!“ — In to izgovorivši pomeri s svojo puško in vstrelji v verh hrasta: Toča želoda, listja in vej pade na spanca, ga zbudi in prižene, ker se je sam bal, da je čas skorej zaspal, tako urno, da je še pol minute pred šterimi s flašo in pismom prišel. To je bilo veselje! — Oj, kako se je oblizoval Sultan! „— Kljukec!“ je rekel, „ne smete mi zameriti, če to flašo sam za sebe ohranim. Vi ste na Dunaju v večji milosti kakor jez! Še več jih bode te lahko dobili.“ To izgovorivši je zaperl flašo v omaro, jo zaklenil, ključ sabo uzel in zakladniku pozvončkal. Oh kako mi je to lepo v ušesa zvonilo! — „Stavo vam moram plačati.“ Rekel je zakladniku, ki je prišel: „Tukaj nej vzame moj prijatelj Kljukec toliko iz mojega zaklada, kalikor zamore najmočnejši človek nesi!“ — Zakladnik se je pripognil svojemu gospodu noter do tal s svojim nosom, meni

je pa Sultan prav po bratovsko roko potresel in naji oba je spustil.

Lahko si mislite, de se nisim prav nič opotavljal, storiti, kakor mi je bilo rečeno. Poklical sim svojega močnega služabnika z njegovo vervjo in sim šel v zaklad z njim. Kar je moj močni potem, ko je svojo culjo povezal, še ondi pustil, po to bi težko kdo vas iti hotel. Naravnost proti morju sim hitel s svojo bero, najamem najmočnejšo barko, ki jo je bilo dobiti, in odri-nem dobro preskerbljen, da bi v varnost spravil, kar sim nalovil, pređen se je kaj zopernega primerilo, Kar sim se bal, to se je zgodilo. Zakladnik je zaklad do kraja odpert pustil — pa tudi treba ni bilo več, ga še zaperati — teče kakor norc k Sultanu in mu pove, kako sim po njegovih besedah vse storil. Lahko si mislite, kako je Sultan pisano gledal. Kmalo mu je bilo žal, da se je tako prehitel. Zapovedal je tedaj koj z vsimi barkami za mano iti in mi povedati, da nisva tako stavila. Nisim bil še dve miljli dalječ, že zagledam vse Sultanove barke za mano, in reči moram, da se je moja glava, ki se je komaj vterdila, spet majati začela. Pa zdaj je bil moj vetrovc pri rokah. Rekel je: „Ne bojite se žlahtni gospod!“ Stopil je potem na zadnji konec barke, tako, da je imel eno nosnico proti turškim barkam, eno pa v naše jadro obrnjeno, in je toliko vetra naredil, da uiso le turške barke vse polomljene nazaj zagnane bile, ampak tudi da je moja barka v kratkim na Laško prišla. Tode le malo mojega bogastva jê prišlo meni v prid, ker so me tolovaji čisto oropali.

Zdaj pa gospodje, sim prav res že zaspan. Vošil jim je tedaj vsim lahko noč.

Sedmi zgodek.

Več večerov so potem spet Kljukca prosili, svoje lepe in prijetne zgodke pripovedovati; pa zastonj. Lepo navado je namreč imel, nič ne storiti, če se mu ni ljubilo. Na zadnje pa je prišel večer, po katerim so vsi tako brepeneli. Sladko smehljanje je bilo gotovo znamenje, da jib bo Kljukec uslišal.

Gotovo ste slišali, kadaj jê sel kapitan Pippez novih dežel iskati. Spremil sim ga ne kot oficir, ampak kot prijatel. Ko smo že precej dalječ v severne kraje prišli, sim vzel svoj perspektif in ogledoval reči, ki so bile okrog mene. Kake pol ure pred nami je plavala cela gora ledu, višej kakor naše barke arblje, na nji sim vidil dva ledna medveda, ki sta se, kakor sim mislil, hudo ruvala. Obesel sim tadaj koj svojo puško čez ramo in grem proti ledu; našel sim pa, ko sim verh gore prišel, silno težavno in nevarno pot. Večkrat sim mogel čez strašne prepade skočiti, na družih mestih je bil pa led tako gladek kakor zerkalo, tako da sim vedno padal in ustajal. Pa sim vunder tako dalječ prišel, da sim medveda doseči mogel, in vidil sim tudi, da se nista rovala, temuč le igrala. Prerajtal sim že, koliko so nju kože vredne; zakaj vsak je bil vsaj tako velik kakor pitan vol; pa ko sim ravno hotel puško va-nju pomeriti, mi spodleti desna noga, padem znak in ob zavednost sim bil kake pol ure. Mislite si moj

strah, ko sim se zbudil in vidil, da me je eno strašnih zverin na moj obraz obernila in me ravno za moje nove jerhaste hlače zgrabila. Gornji del mojega života je bil pod njenim trebuhom in moje noge so naprej molile. Bag ve, kam bi me bila zverina vlekla bila; pa izlekel sim svoj pipec iz hlač, ta je bil, ki ga tukaj vidite, ga zaderem v njeno levo zadnjo tace in odrežem kar tri kremplje. Spustila me je koj s strašnim rjoventjem. Napel sim svojo puško, jo sprožim v ležečega medveda in padel je na led. Vstrelil sim sicer eno teh kervolokih zverin, zbudil sim pa tudi jih več tavžentov, ki so v okolici na ledu spali. Vsi so jo kar proti meni pribrenkali. Časa nisim smel nič zgubiti. Zgubljen sim bil, ali pa mi je kaka nagla zvijača mogla pomagati. Dobil sim jo. V polovici časa, ki ga vajen lovec potrebuje, da zajca na meh odere, slečem mertvemu medvedu njegovo sukno, se zavijem v njo, in vtaknem svojo glavo ravno pod njegovo. Komej sim to opravil, je bila že cela tropa okrog mene zbrana. Vročje in mraz mi je bilo v temu kožuhu. Po zvijača mi je izšla popolnoma. Po verstih so prišli, so me ovohali in mislili so, da sim prav medved, njih brat. Tudi mi ni nič manjkalo, kakor prava velikost, de bi bil ves njim enak. Pa več mladičev je bilo med njimi, ki niso bili dosti večji. Ko so vsi mene in truplo svojega rajncega tovarša ovohali, smo se prav dobro sprijaznili. Tudi sim jih znal v vsim prav dobro posnemati, samo v mermranju, rjoventju in ruvanju so me presegli. Dasiravno sim bil kakor medved, sim bil vunder le človek. Preudarjati

sim začel, kako bi zamogel to prijaznost v svoj prid obrniti.

Nek star zdravnik mi je nekdanj povedal, da v herbtanc zboosti kaj umori. Sklenil sim tedaj to poskasiti. Uzel sim svoj nož v roko in ga sunem največjemu medvedu za plečem v tilnik. To je bilo kaj težko in bal sim se, da sim se ves tresel. Zakaj to je bilo gotovo: če bi zverina ne cerknila koj, bi me v drobne kose raztergala. Pa srečen sim bil. Medved se je zvalil mertev pred mene, brez da je čerkni!. Sklenil sim tedaj, z vsimi družimi tako storiti. Lahko me je stalo; zakaj dasiravno so vidili svoje brate na desno in na levo pocepati, si vunder niso nič hudega mislili. Nobeden ni vedel, zakaj tako cepajo in to je bila njih in moja sreča. Ko sim jih vse tako mertve vidil, sim se mislil kakor Simsona, ko je toliko sovražnikov pobit. Da bi vse v kratkim spravil, sim se vernil na barko in sim vzel toliko ljudi sabo, da so mi pomagali, kolikor jih je bilo treba, medvede s kože djati in plečeta in stegna na barko znositi. V nekterih urah smo to storili in barko naložili. Ostanke smo v vodo pometali, dasiravno bi bili osoljeni tudi tako dobri kakor stegna.

Ko smo tam prišli, sim poslal nekaj plečet najimennitnišim gospodom na Angležkim, nekaj kupcom, drugo pa svojim posebnim prijatom. Vsi so bili hvaležni.

Medvedove kože sim poslal rusovski cesarici. Tudi ta se mi je v posebnim pismu zahvalila in povabila me je na Rusovsko. Pa pisal sim ji, da me ne mika tako dalječ iti.

Osmi zgoček.

Drug pot sim se peljal iz Angležkega v Indio. Psa sim imel pri sebi, kateri ni bil z zlatom izplačati. Nikolj me ni goljfal. Enega dne, ko smo še bili še najmenj tri sto ur od susega, se je nastavil moj pes. Skorej eno celo uro sim ga gledal s čudenjem, in povem to vsim oficirjem barke rekoč, da moramo blizo dežele biti; zakaj moj pes sledi zvir. Vsi so se mi smejali, pa zavoljo tega nisim nehal, vse dobro od svojega psa misliti.

Po dolgim besedovanju rečem kapitanu krepko, da nosu svojega psa več zaupam, kakor očem vsih, kar jih je na barki, in da, ako se mu poljubi, stavim sto cekinov, da bomo perve pol ure divjak vidili. Sto cekinov me je ravno voznja stala.

Kapitan, kakor duša dober mož, se je začel zopet smejati in rekel je našemu zdravniku, mi žilo pošlatati. Storil je to in povedal, da sim popolnoma zdrav. Potem sta več časa nekaj septala, kar sim skorej vse dobro razumil.

„Meša se mu malo,“ je rekel kapitan, „pošteno se ne morem v stavo podati.“

„Jez pa drugač mislim,“ mu odgovori zdravnik. „Prav popolnoma je zdrav. Zaupa le samo več vohanju svojega psa, kakor pa umu vsacega oficirja. — Zgubil bo na vsako vižo, pa prav se mu zgodi.“

„Taka stava ne more,“ je govoril kapitan dalje „po moji pameti prav postena biti. Še veči čast bo pa za mene, če mu potem dnarje spet nazaj dam.“

Med tem pogovorom je moj pes zmiram terdno stal in mi je moja misel še bolj vterdil. V drugo sim mu rekel, da stavim in vdal se je v to.

Komej sva si v roko segla, kar so nekteri mornarjev, ki so v dolgem zadej za barko privezanim čolnu bili, silno veliko ribo ubili, katero so tudi koj na barko zlekli. Začeli so ribo mesariti in glejte! kaj smo nešli v nji? Ne menj kot 6 parov živih jerebic v ribnim želodcu.

Te uboge živali so bile že tako dolgo v ribnim želodcu, da je eua jerebica na petih jajcih sedela, kterih eno jo bilo ravno izvaljeno, ko su ribo razparali.

Tega mladega tička smo zredili pri majnih mačkah, ki so par minut pred na svet prišle.

Stara mačka ga je tako rada imela, kakor vsako svojih mladit, in silno nevoljna je bila, če je jerebica pre dalječ letela in se ni kmalo vernila. — Med unimi šterimi so bile šteri jerebice, kterih je vedno najmenj ena jajca valila, tako da smo na celi poti vedno obilo divjadi jesti imeli. Zvestemu psu sim dal vsaki dan iz hvaležnosti za sto cekinov, ki sim jih po njem dobil, košice, včas pa tudi celega tiča.

Deveti zgoдек.

V poslednji vojski Anglezov s Španjolci sim se peljal po morju v terdnjavo, Gibraltar z imenom, katero so Spanjolci oblegali, svojega starega prijatla, nekega generala, obiskat, kteri je to terdnjavo tako hrabro branil, da si je slavo pridobil, ki bo njegovo ime sto in sto let spre-

ljevala. Veselje, da sva se zopet vidila, sva samo morda občutila in popisati se ne da; in ko se je to nekoliko ohladilo, sim šel z generalom po terdnjavi, viditi kakošna je in kako se oblegovavci sučejo. Z Angležkega sim silno dober perspektiv prinesel. Z njim sim vidil, da se je sovražnik ravno pripravljal, veliko kanono s kuglo šest in trideset funtov težko na mesto vžgati, kjer smo stali. Povedal sim to generalu. Tudi on je pogledal skozi moj perspektiv in spoznal, da imam prav. Z njegovim privoljenjem sim dal kar kanono z osem in štirideset funtov težko kuglo nabasano pripeljati, in jo naravnam — zakaj kanonir sim, brez da bi se livalil, da mi ga ni bilo para — tako natanjko, da sim sibil zvest zadeti.

Pazil sim na sovražnika oestro, in ko sim videl, da hoče vstreliti, sim dal tudi jez znamenje, vstreliti. V sredi poti se se obe kugli tako strašno zadele ni s tako močjo, da je sovražnikova kugla silno nazej odletela, da ni samo možu, ki jo je izstrelil, glavo čisto posnela, ampak tudi šestnajst družih glav z vratu snela, ki so ji na pot prišle. Letela je naravnost v Afriko. Preden je pa čez morje prišla, je letela skozi tri po versti stoječe barke, potem še dve sto milj dalje v deželo, vdari nazadnje skozi streho koč nekega kmeta, zbije neki stari babcici, ke je z odpertimi ustmi znak ležala in spala, zobe, ktare je še imela, in obtiči nazadnje v gerlu štare žene. Njeni mož, ki je kmalo potem dam prišel, je hotel kuglo izleči. Ker je pa ni mogel, jo je kar z žakovnikom v želodec porinil, iz kterega je potem po svoji poti prišla.

Ta kugla je svojo službo prav dobro opravila. Ona ni samo sovražnikove po njeni poti nazaj pognala, ampak je tudi po mojim namenu naprej šla, je vergla sovražnikovo kanono, ki je hotla nas najti, iz kol s tako močjo, da je, ko je v barko priletela, dno barke prebila. Barka je vodo zajela in se s tavžent mornarjev in kdo ve, s koliko vojakov, ki so bili na nji, potopila. To ni bilo nič vsakdanjega. Pa nimam želje, to samo sebi v čast pripisati. Nihče pa ne more tajiti, da gre meni čast, da sim jez si to zmislil. Pa tudi sreča je k temu pripomogla. Spoznal sim namreč pozneje, da je imela naša kanona eno mero pulfra več kakor sicer. In samo to ji je moglo tako moč dati, posebno da je sovražnikovo nazaj zagnala.

General mi je rekel, če hočem oficir biti. Zahvalil sim se mu za to ni zadovoljin sim bil s hvalo, katero mi je tišči večer pri večerji pričo vsih oficirjev skazal.

Ker sim imel Angleze silno v časti, sim sklenil, terdnjave ne pred zapustiti, kakor da jim bom še s čim vstregel. Čez tri tedne sim imel priložnost to storiti. Preblekel sim se po španjolsko, se splazim ob eni po pol noči iz terdnjave in pridem srečno v sovražnikov tabor. Ondi grem v šotor, v katerim se je veliki španjolski general z svojimi oficirji posvetoval, kako bi zjutraj na terdnjavo vdarili. Moja obleka me je varovala. Nihče me ni vun gonil, in vse sim mogel slišati, kar se je godilo. Nazadnje grejo spat, in kmalo sim slišal še clo straže smercati. Koj sim začel svoje delo. Snel sim vse

kanone, najtežje kakor najmanjše s kol in jih veržem tri milje dalječ v morje. Ker nisim imel nobene pomoči, je bilo to najtežje delo mojega življenja. Ko sim to dokončal, sim zlekel vse kola v sredo tabora, in da bi kolesa ne ropotale, sim jih znosil po dva in dva pod pazdijo na kupec tako visok, kakor je bila naša terdnjava. Potem sim kresnil s kosam zlomljene kanone za kugle osem in štirideset funtov težike po kremenu, ki je dvajset komolcev globoko pod zemljo v starim zidu tičal, da so se strašne iskre pokazale, vžgem netilo in podkurim celi kupec.

Kar je najrajše gorelo, to sim položil najzdalej in tako je bilo vse v enim hipu v plamenu. Da bi vsa krivico od sebe odvernil, sim bil prvi, ki sim hrup naredil. Ves tabor je bil, kakor si morate misliti, v strašnji, zmešnjavi in sploh so mislili, da so bile straže podkupljene in da je moglo najmenj sedem ali osem regimentov iz terdnjave priti, da so vse to tako strašno vgonobili. Neki učen mož piše v svojih bukvah, da so Španjoljci silno veliko zgubo poguju v taboru imeli. Pa ne ve, zakaj. Tega pa tudi ni mogel vediti, ker še te reči nikomur nisim povedal, in tudi generalu, svojemu prijatelju, dasiravno sim jez sam to noč terdnjavo rešil. Španjoljski general in vsi njegovi ljudje so v prvem strahu pete pokazali, in (so, brez da bi se bili vstavili, šternajst dni naprej in naprej nevem doklej tekli. Tudi jim je ta strašni ogenj tak strah naredil, da tri mesce nič nič niso ne jedli ne pili.

Kaka dva mesca potem sedim enega jutra z generalom pri mizi, kar pribobna bomba na mizo. General je šel, kakor bi bil vsak drug storil, kar iz stanice, jez pa uzamem bombo, preden se je razletela, in jo nesem naverh skale. Od tod sim vidil na nekim griču blizo sovražnikovega tabora precej ljudi, spoznati pa nisim mogel, kaj so v namenu imeli. Pogledal sim tedaj s svojim perspektivom in vidil sim, da sta en general in on oberst naših ljudi, ki sta zvečer se z mano večerjala, in se po pol noči kot ogleduha v španjolski tabor splazila, sovražniku v pest prišla in ravno so jih hotli obesti. Predalječ je bilo, da bi bil mogel bombo z roko do tistega mesta vreči. Po sreči se spomnim, da imam fračo v aržetu, ktere se je rajuci David zoper velikana Goliata tako srečno poslužil. Denem tedej svojo bombo v njo in jo veržem ravno med tiste ljudi. Ko je padla, se je tudi razletela in pobila vse razun generala in obersta, ki sta bila v nju srečo že v kviško potegnjena. Kos bombe je pa ravno pod kol priletel, na katerim sta visela, in ga je poderl. Naša prijatla sta komej čutila, da sta na tleh, kar sta se začela pogledovati, kaj je to, in ker sta vidila, da je straži, rabeljnu in vsim najpervo misel v glavo prišla, smert storiti, sta eden drugega razvezala, proti morju stekla, v spanjolsko barko skočila in mornarje posilila, ju v eno naših bark peljati. Kmalo potem, ko sim ravno generalu to zgodbo pripovedoval, prideta srečno, in veselo smo si srečo vošili in tisti večer obhajali.

Na obrazih vam berem, da bi radi slišali, kako je ta frača v moje roke prišla. Poslušajte, kako se je to zgodilo. Zvedite, da sim jez naslednik gospe Urijeve, ki je bila velika prijateljica kralja Davida. Oče mojega rodu je bil neki silno učen mož. Imel je pa, kakor vsi učeni in neučeni svoje muhe v glavi, najmenj je pa terpel, da bi mu bila zoper govarjala; ona je pa imela napake svojega spola; zakaj povsod in v vsih rečeh je hotla ona prav imeti. Z eno besedo, ločila sta se. Mnogokrat mu je od frače pripovedovala, kot od velicega zaklada, in za dobro je spoznala, jo menda v spominj sabo vzeti. Preden je pa še iz dežele prišla, je pogrešil mož fračo in celih šest vojakov je pognal za njo. Sukati je pa znala fračo tako dobro, da je enega izmed zasledovavcev, ki si je menda hotel kaj zaslužiti, na ravno tisto mesto čelo zadela, kamor je David Goliata kušnil. Ko so ga tovarši mertvega na tla pasti vidili, so se nekaj časa posvetovali, kaj storiti, in sklenili so, se lepo vrniti in doma povedati, kaj se je zgodilo. Gospa je za najbolje spoznala, pred ko je mogoče bilo v Egipt zbežati, kjer je mnogo prijatlov in znancov imela. Ondi je več časa živela in preden je umerla, je zapustila to imenitno fračo nekemu sinu nekega zlahtnika, in po njem je prišla po ravnim rodu do mene.

Moj oče, ki so mi to fračo kratko pred mojim odhodom na Španjoljsko v testamentu izročili, so mi ta le zgodek povedali, kterege so tudi večkrat svojim prijatom pripovedovali in vsakimore verjeti, da je resničen, kdor je starega moža poznal.

„Živel sim,“ tako so moj oče govorili, „popotvaje dalj časa na Angležkem. Enega dne grem se ob morju sprehajat. Kar jo pridere hud morsk konj, divji kakor zlodi, proti meni. Nič drugega nisem imel pri sebi, kakor fračo, s katero sim tako močno zverini dva kamna v glavo zadigal, da sim ji obe očesi izbil. Potem jo mahnem po herbtu in požnem v morje. Zakaj od tistih malov, ko sim morskega konja oslepil, je bil ves krotek, kakor ovca. Oberz-dal sim ga namest z ujzdo pa s fračo in nesel me je potem čez morje. Preplavala sva pred ko v treh urah morje, ki je bilo čez trideset ur široko. Pri morju sim ga v nekim mestu potem za sedem sto cekinov nekemu gostničarju prodal, ki ga je ljudem kazal in tako lepe denarje prejel.“

„Kakor je bilo moje potovanje čudno,“ so moj oče dalje pripovedovali, „tako so bile reči še bolj čudne, ktere sim na tej poti vidil. Morski konj, na katerim sim sedel, ni plaval, ampak je neizrečeno urno po dnu morja derjal in milione in milione rib pred sabo podil, ki so bile vse drugačne, kakor so navadne. Nekatere so imele glavo v sredi života, druge na koncu repa. Nekatere so v krogu vkup sedele in neizrečeno lepe pesmi pele; druge so zidale iz čiste vode najlepše hiše, v kterih je nekaj, kar sim si misliti mogel, da ni bilo nič drugega, kakor najčistejši ogin, v najlepših farbah sim ter tje tekalo. V nekterih predalih te hiše so se ribe derstile, v družih mlade valile in še v družih so pa mlade ribe solo imele.“

„Prišel sim tudi čez silno visoke gore, ki so bile gotovo tako visoke, kakor so snežniki. Ob skalah so rastle mnoge velike drevesa, na katerih je rastla repa, korenje, retkev, pa tudi morski polži, raki in take reči so rastle na njih. Nekatere teh reči so bile tako velike, da bi jih velik voz komaj peljal in najmanje so bile tolike, da bi jih terden mož komaj nesil. Drevesa s repo so bile najbolj rodovitne, raki in polži so bili pa največji. — Bil sim tako petsto sežnov globoko v morju, kar mi je začelo nekakošno težko prihajati, ker mi je začelo sape zmanjkovati. Srečal sim včasih s svojim konjem tudi velike ribe, ktere so bile pri volji, naji oba požreti. Spodbodel sim tedej svojo paro in gledal, da sim pred ko je bilo mogoče na suho prišel.“

„Ko sim že blizo kraja prišel, in je bilo vode še komej dvajset komolcov nad mojo glavo, se mi je zdelo, kakor če bi človeška podoba v ženski obleki pred mano na pesku ležala. Zdelo se mi je, da še živi, in ko bliže pridem, sim res vidil, da z roko miga. Primem jo in jo prinesem dozdevno mervto na suho. Dasiravno še takrat ljudje niso bili v oživljevanju mervtilh lako izurjeni, kakor so zdaj, je vunder nek prebrisan apotekar čez dolgo malo iskrico življenja, ki je še v ženi ostalo, spet vpihal. Bila je žena nekega mornarja, ki se je malo pred z barko odpeljal. Po nesreči je pa v svoji zmoti drugo ženo sabo vzela. To je kmalo po čuvaju domačega miru zvedla, in ker je bila terdno prepričana, da veljajo zakonske pravice tako kakor na suhim, se je vsa raskačena v čolnicksa za njim peljala, in

je skusila, ko je na barko prišla, po kratki pridigi, ki se ne da prestaviti, svojo pravico tako krepko dokazati, da je njeni svesti mož za dobro spoznal, par stopin nazaj se vmakniti. Zalostni nasledek tega je bilo, da je s svojo košeno desnico, ki je bila ušesim moža namenjena, morje za uho udarila, in ker je to še menj poterpežljivo bilo, kakor njeni mož, je še le na dnu morja oporo našla, ktero je iskala.“

„Lahko si mislim, kakošno hvaležnost je njeni mož za mano pošiljal, ko je po svojim prihodu našel, da je njegova ljuba ženica, ktero sim jez otei, doma čakala. Pa jes nisim bil tega kriv. Storil sim svojo dolžnost, kakor bi jo bil vsak človek storil, desiravno moram reči, da sim mu s tem slabe storil.“

Te povesti mojega očeta me je imenitna frača opomnila, ktera je potem, ko je tako dolga pri moji rodovini bila, in toliko dobrega storila, nazadnje v gobcu morskega konja se pokvarila. Jez saj se je nisim več poslužil, kakor samo takrat, ko sim, kakor sim vam že povedal, Španjoljcom celo bombo nazaj poslal in z njo dva svojih prijatlov smerti otel. Pri tej rabi se je zgodila, da potem frača za nobeno rabo več ni bila. Skorej vsa je zletela z bombo, mali kosček pa, ki mi je v roki ostal, je zdaj v nasi hiši v večni spominj ohranjen.

Kmalo potem sim se v Anglio vernil. Tam se mi je kaj posebnega primerilo.

V mestu Vepiak sim mogel iti, kjer so več reči v barko nakladali, ktere sim nekemu prijatlu na Nemškim namenil. Potem sim se nazaj vernil. Poldne je bilo. Strašno sim bil truden in

sonce me je tako peklo, da sim v neko kanono zlezil, počivat. Komej sim v njo prišel, sim koj terdno zaspal. Bil je ravno kraljev god. Kanone so vse zjutrej nabasali in ob eni z njimi streljali. Nihče ni vedel, da sim jez v nji. Izstreljen sin bil in na drugi strani mesta priletim na dvoriše nekega kmeta na veliko kopico sena, kjer sim v omami obležal, brez da sim se zbudil. Čez tri mesce je slama v ceni tako poskocila, da je kmet velik dobiček storiti mislil, če ga proda. Kopa, na katerim sim jez ležal, je bila naj večji. Začeli so tadaj to poderati. Hrup ljudi, ki so hotli po lojtrah na kopo zlesti, me je zbudil; še pol v spanju in brez da sim vedel kje da sim, sim hotel steči in telebnem s kope ne gospodarja sena. Ko sim padel, jez sam nisim nič terpel, toliko več je pa kmet dobil. Mertev je obležal pod mano; po nesreči in brez krivice sim mu vrat zlomil. V svojo tolažbo sim pa pozneje zvedel, da je bil to ostuden Jud, kateri je svoje pridelke navadno toliko časa deržal, da je huda dragina prišla in da jib je z nezmernim dobičkom prodati mogel. Njegova smert je bila tedaj pravična kazen in za ljudi tistega kraja prava dobrot.

Kako sim se pa začudil, ko sim se podolnoma zbrihal in doma zvedel, da sim cele tri mesce spal. Moji prijatki so me že povsod skerbue iskali. Da so bili veseli, ko smo se spet vidili, si lahko mislite.

S tem je Kljukec končal svoje pripovedovanje.